

Datum: 03.09.2026

Medij: Politika

Rubrika: Beograd

Autori: J. C. T.

Teme: Grad Beograd

Napomena:

Površina: 498

Naslov: Ne bacaj lekove, vrati ih u apoteku

Strana: 14

ПИЛОТ-ПРОЈЕКАТ ПОЧЕО НА ЗВЕЗДАРИ

Не бацај лекове, врати их у апотеку

У току септембра акција која подразумева да се неискоришћени и медикаменти којима је истекао рок трајања однесу у назначене фармацеутске објекте спроводи се у нашем граду, а потом ће бити у Новом Саду и Нишу

У великом броју домаћинстава неискоришћени лекови и лекови са истеклим роком представљају проблем. Они не смеју се одлажу уз кућни отпад нити да се бацају у сливник јер неправилним одлагањем загађују се вода, земљиште и храна. И већ дуже време се прича о предузимању акција којима ће се овај отпад одлагати на најбољи начин. Зато је покренут пилот-пројекат „Вратилек”, иницијати-

без обзира на то да ли су добијени на рецепт или без њега. Пацијенти би пре него што врате лек требало да провере кутију где на делу са основним подацима пише начин издавања. Ако стоји ознака „Лек се издаје уз лекарски рецепт” или „Лек се издаје без лекарског рецепта”, у питању је лек који се може вратити. Уколико неко није сигуран, може да се распита и код фармацеута у апотеци.

И производи који уопште нису лекови захтевају другачији начин збрињавања и не примају се у оквиру овог пројекта. Ту спадају топломери, апарати за притисак, шприцеви, игле и друга медицинска средства, медицински алкохол, ацетон, водоник-пероксид (хидроген), козметика, додаци исхрани (суплементи), све што на амбалажи носи ознаку „додатак исхрани” или „дијететски производ”.

Апотеке које примају лекове:

„Лили дрогерии”

- Устаничка 248а
- Живка Давидовића 86
- Булевар Краља Александра 186
- „Др Макс”
- Матице Српске 111
- Миријевски венац 23
- Устаничка 194
- Булевар Краља Александра 297
- Вељка Дугошевића 19

„Бену”

- Цветанова Њуприја 24ђ
- Живка Давидовића 86
- Живка Давидовића 81
- Булевар Краља Александра 293
- Миријевски булевар 86а

ва која повезује заштиту животне средине и одговорно понашање грађана, а подразумева

– Порука програма је једноставна: када вам лек више не треба или му истекне рок, не бацајте га, вратите га у апотеку, где знају како да га безбедно збрину – наводи се на сајту Привредне коморе Србије која је заједно са Министарством заштите животне средине покренула овај пројекат.

Предвиђено је да се враћају искључиво лекови који се издају у апотеци,

У правилима овог пилот-пројекта је прецизирано да се у апотеку не односи опасан фармацеутски отпад, лекови за лечење малигних болести (тумора), познатији као цитостатици или хемиотерапија, без обзира на то дали су у облику таблета, капсула или ампула за инјекције. Не односе се, за сада, ни радиофармацеутици и лекови из крви или плазме. Сви ови лекови захтевају посебне услове складиштења, транспорта и уништавања, па се не одлажу ни у комунални отпад, ни у контејнере у апотеци.

Припремљена је и процедура која наглаже где и како одложити лекове. Папирна кутија и упутство се одлажу у контејнер за папир, а лек је потребно ставити у чисту кесу и предати у апотеку.

Пилот-пројекат се спроводи у три града Београду, Новом Саду и Нишу. Кампања је почела у нашем граду, на територији општине Звездара, и трајаће до 1. октобра када се наставља у Новом Саду, а у новембру у Нишу.

За сва питања и нејасноће доступна је адреса: vratilek@pks.rs. J. C. T.

Datum: 03.09.2026

Medij: Politika

Rubrika: Događaji dana

Autori: redakcija

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Naslov: Macut: Država garantuje bezbednost svim ljudima

Napomena:

Površina: 521

Strana: 5

Мацут: Држава гарантује безбедност свим људима

Спиновањима и подизањем тензија не сме унапред да се ствара атмосфера сукоба, поручио је премијер

Председник Владе Србије проф. др Буро Мацут изјавио је јуче да очекује да ће изборни дан, као и период након избора, протећи без већих инцидента, наглашавајући да је задатак државе да обезбеди мир, ред и сигурност свих учесника изборних активности. Казао је да ћемо у наредним данима имати тачну информацију када ће избори бити расписани: „Разговараћу с председником о томе, али је много битније да ми припремимо друштво и да смо ми доста тога урадили да се то некако стабилизује.“ „Ја сам убеђен да ћемо ми дочекати безбедно тај дан после избора. Убеђен сам да ћемо и ту гарантовати безбедност људи“, рекао је за К1 ТВ и додао да очекује да ће избор-

Буро Мацут

ни процес протећи како треба, пренео је Танјуг. Нагласио је да је атмосфера у Србији у претходном периоду стабилизована и да су осцилације и тензије смањене, али да остаје и даље важно питање о постизању ширег друштвеног и државног консензуса о правцима будућег развоја земље.

Према његовим речима, избори ће јасно показати односе и поделе унутар политичке сцене, а након избора уследиће период разговора, удруживања и грађења заједничких решења. Додао је: „Не постоји могућност да на крају све стране не седну за сто. Само је питање колика ће бити цена плаћена пре него што се седне за сто. Свако има право да представи свој програм. Држава не сме да дозволи спречавање политичких активности било које стране, свако мове да има и треба да има своју прилику за представљање.“

Казао је да се највише, шпиновањима и подизањем тензија не сме унапред стварати атмосфера сукоба. Истакао је: „Не видим проблем у томе да различите политичке и друштвене групе организују скупове уколико су они пријављени и одвијају се у складу с правилима, али није

Пад УБ на Шангајској листи проблем целог друштва

Мацут је рекао да је пад Универзитета у Београду на Шангајској листи проблем за читаво друштво и истакао да Универзитет треба што пре да изврши анализу због чега је испao из групе 500 најбоље ранжираних на свету, као и стратегију за опоравак и спречавање даљег пада. Истакао је: „Пад траје континуирано од 2021. уз краткотрајни опоравак 2023. године, последње застоја у раду из претходне две године тек ће се одразити на будуће позиције јер се при рангирању предвиђу кумулативни резултати. Очекујем од универзитета да спроведе акциони план.

Држава га неће наметати, јер је универзитет независан у доношењу одлука, али је истовремено дужан да спроводи наставу и научноистраживачки рад. Потребно је успоставити контролу рада која мора да подразумева и јасну одговорност руководства универзитета и факултета.“

На питање о личним и политичким плановима за наредни период, казао је да себе у будућности види пре свега у академском животу, као професора и лекара. Поручио је да остаје на располагању уколико буде потребе за његовим даљим ангажманом, али да нема изричиту жељу за наставком политичке каријере.

добро заштити саобраћајнице у Београду због демонстрација, потребно је јасно дефинисање простора на којима би се таква окупљања одржавала. Уопште, бесмислена ходана по трговима су стварно одраз, по мени, организације неког нижег нивоа. Мислим да та протестна ходана, ако су актери ипак академски образовани људи, нису баш примерена тренутку 21. века, то је негде било резервисано за можда другу половину 20. или крај 20. века.“

На питање да ли ће држава током предизборне кампање гарантовати безбедност свих политичких актера, Мацут је одговорио: „Апсолутно. То је задатак државе, Министарства унутрашњих послова, да се обезбеђује мир и ред на улицама. Држава мора да реагује кад се догоде непријављени скупови, пре свега како би спречила инциденте и заштитила учеснике. Држава ће наставити да функционисање у пуној капацитету све време до избора нове скупштине и нове владе.“

Повремено о недавној седници Скупштине Србије на којој је на дневном реду било изјаснавање неповерења Влади, оценио

Учешће Танзаније на Експо 2027 доприноси унапређењу сарадње

Премијер Буро Мацут састао се јуче с председником Занзибара и Револуционарног савета Уједињене Републике Танзаније Хусеином Алијем Мињвијем и истакао да постоји знатан простор за унапређење сарадње две земље у пољопривреди, прехранбеној индустрији, дигитализацији, туризму, образовању и култури. „Унапређењу сарадње две земље свакако ће допринети и недавно отворена амбасада Србије у Танзанији, као и учешће ове земље на Међународној специјализованој изложби Експо 2027 у Београду“, рекао је Мацут и захвалио Танзанији на потврди учешћа на изложби Експо 2027.

је да је она, нарочито трећег дана, прерасла у политички перформанс. Рекао је: „Током прва два дана било је простора за решитивно нормалну расправу и изношење чињеница, иако се 90 одсто тема није односило на то за шта је тражено заказивање седнице о изјаснавању неповерења, већ о милион других ствари, за шта ова Влада апсолутно није одговорна уназад 25 година. Трећег дана дошли смо у ситуацију погрешног, тог политичког перформанса, кад је било 40 минута континуираног оптуживања мене лично за све жањо што је могуће било да се оптужим, е директним, малтене увредима, од политичке до некаких, да кажем, општих места, и тако даље. Мислим да то апсолутно није добра прича. Током расправе нисам чуо довољно конкретних предлога опозиције о томе како би изгледао наредни будући рад и евентуални програм Владе, већ пре свега оксирте на прошлости, садашњи тренутак и претходне владе. Просто због оптужби или некаких, да кажем, размисљања.“

Мацут је рекао да је Србија јасно усмерена ка ЕУ, али да не треба да затвара врата другим партнерима и навео да је захваљујући традиционалним пријатељствима с неискрстаним земљама Србија одржала међународну позицију, као и да та пријатељства имају политички и економски значај. Рекао је да је Комеморативни скуп у Београду посвећен 65. годишњини Несврстаних показао да постоји потреба мултилатерализма и оценио да Покрет неискрстаних представља основан модерном свету у покушају да се изађе из, како је рекао, усмереног дириговања политике.

Казао је: „То је нешто што је провејало у свим говорима које смо могли да чујемо. Мултилатерализам је био апсолутна константа и то да је потребно решити се неоклоналним, који и даље постоји, а који није класичан, већ има утицаја разних страна, из дигиталних офера. Несврстаност не значи да нисте ни са ким. То значи да сте освешћени и оријентисани према свету, да имате мултилатералну сарадњу и да не зависите само од односа са једном земљом. Србија је захваљујући традиционалним пријатељствима с неискрстаним земљама са чувала међународну позицију, међу тим земљама је велики број оних које нису признале самопроглашену независност Косова.“

М. Ч.

Datum: 03.09.2026

Medij: Politika

Rubrika Beograd

Autori: J. c. t.

Teme: Gradske opštine

Napomena:

Površina: 141

Naslov: Novobeogradskim prvacima 10.000 dinara na poklon

Strana: 14

Новобеоградским првацима 10.000 динара на поклон

Новобеоградски ђаци прваци су на поклон од општине добили новчане ваучере у вредности од по 10.000 динара. Подељено је укупно 2.300 вредносних ваучера.

– Желим нашим првацима да полазак у школу доживе као почетак дивног путовања, пуног знања и пријатељстава, осмеха и лепих успомена које ће памтити цео живот. Желим им да буду добри другари и увек подршка једни за друге, као што ће и Општина Нови Београд наставити да пружа подршку ђацима, њиховим родитељима и наставницима – рекла је Ивана Николић, председница општине.

Поклон-ваучере родитељи и деца могу да искористе у наредних шест месеци. Општина Нови Београд, према речима председнице, наставиће и са улагањима у текуће одржавање шко-

Фото: ГО Нови Београд

ла и организацију догађаја који промовишу породичне и спортске вредности, заједништво и безбедност деце у саобраћају.

Ј. С. Т.

Datum: 03.09.2026

Medij: Srpski telegraf

Rubrika Bez naslova

Autori: Miloš Popović

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 954

Naslov: VAN DAM: DOLAZIM NA EKSPLO

Strana: 1,18,19

Datum: 03.09.2026

Medij: Srpski telegraf

Rubrika: Bez naslova

Autori: Miloš Popović

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Naslov: VAN DAM: DOLAZIM NA EKSPLO

Napomena:

Površina: 954

Strana: 1,18,19

HOLIVUDSKA ZVEZDA JEDVA

VAN DAM: ST EKSPLO U BEO VUČIĆ IMA VELIKO SRCE, PRO

**Od moje poslednje posete neverovatno
ste napredovali, kao Kina, snimiću
naučnofantastični film kod vas**

MILOŠ POPOVIĆ

mitos.popovic@republikars

Doći ću i na Ekspo 2027 u Beogradu. Volim sve ljude u Srbiji. Gospodine predsedniče Aleksandre Vučiću, imate moje poštovanje za dobrodošlicu koju ste mi ukazali, poručio je Žan-Klod van Dam, koji se oprostio od Srbije, ali samo privremeno.

Holivudska zvezda opisala je susret s predsednikom Srbije Aleksandrom Vučićem i posebno istakao da je on veoma opušten čovek.

- Bio je veoma prirodan kad sam došao kod njega kući. Obukao sam odelo iz poštovanja, a on je bio u farmerkama i čekao nas je. On je veoma tih čovek koji ima sposobnost da povezuje ljude. Ako vaš predsednik zna način da poveže Srbiju s velikim nacijama, kao što su to Amerika, Kina i druge, onda to znači da je on pravi izbor. Nisam političar, ali on je sposoban da uradi nešto veoma posebno za tako malu, ali veliku zemlju kao što je Srbija. Vučić ima veliko srce, a sad traži način da se poveća broj stanovnika - rekao je Van Dam u intervjuu za TV Pink.

On je bio u Srbiji i pre dve decenije, pa kaže da se naša zemlja mnogo promenila.

- Velika je razlika. Napredak Srbije je neverovatan. Može da se uporedi s Kinom pre mno-

FESTIVAL U NIŠU NEVEROVATAN, KAO KANSKI

Na Međunarodnom filmskom festivalu u Nišu predstavljen je njegov film „Baštovan“, a Van Dam je bio polaskan dobrodošlicom koju mu je ukazala publika.

- Bio sam na mnogo festivala, pa i na Kanskom, ali sam u Nišu bio impresioniran. Ispred mene je bio kilometar crvenog tepiha

s 250.000 ljudi oko koji su bili srećni što me vide. To je bilo nezaboravno. Voleo bih da dolazim što češće moguće i da ohrabrim druge filmske zvezde da dođu u Niš i vide tu dobrodošlicu, gostoprimstvo, smeštaj, prevoz... Sve je bilo neverovatno - zaključio je Van Dam.

Datum: 03.09.2026

Medij: Srpski telegraf

Rubrika: Bez naslova

Autori: Miloš Popović

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Naslov: VAN DAM: DOLAZIM NA EKSP

Napomena:

Površina: 954

Strana: 1,18,19

A ČEKA DA NAS OPET POSETI IZEM NA GRADU OMENIO JE SRBIJU

EXPO 2027
BELGRADE SERBIA

Gospodin Pink pomaže deci, a Bog mu vraća tu dobrotu

→ Van Dam je sa Željkom Mitrovićem posetio Klinički centar u Nišu i posetio decu koja se tamo leče:
- Bio sam srećan kad sam saznao da gospodin Pink, pardon, Željko, voli da pomaže deci i da se bavi humanitarnim radom. On je uspeo da zaradi mnogo novca, što je fantastično, ali je dao značajan deo svog bogatstva domovima za nezbrinutu decu i malisanima koji boluju od raka. Mislim da mu Bog vraća za to - rekao je slavni glumac.

go godina, kad sam bio tamo s ocem - istakao je Van Dam.

Slavni glumac rekao je i da želi da snima akcionu komediju u Srbiji, te da je već razgovarao o tome s produkcijom Pinka.

- Imao sam priliku da vidim njihove filmske setove i studije. Nikad u životu nisam video setove, jednako velike kao one u SAD, pa čak i veće u određenim segmentima. Mogao bih reći da su neverovatni. Film o kom je reč je naučnofantastični, što je odlično. Uključuje mnogo naučnofantastičnih tema, uključujući dronove, koji su danas veoma važni. Neće to biti rat dronova, nego dobra akcija, priča o ljubavi muškarca i žene i oca i sina. Biće neverovatno - zaključio je Van Dam.

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika bez naslova

Autori: Dejan Restak

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 1052

Naslov: Velika svinjarija, ili kud se dede tri miliona svinja

Strana: 40,41

Ekonomija na radaru

KAKO JE SRBIJA ZA VREME SNS OD IZVOZNIKA POSTALA UVOZNIK HRANE

Velika svinjarija, ili kud se dede tri miliona svinja

Jasna je razlika između poljoprivrednih bilansa zemlje pre 2018. i posle prodaje PKB-a Al Dahri. To je bio model koji je vrh države demonstrirao u tretiranju domaće poljoprivrede

Dejan Restak

KUPOPRODAJNI UGOVOR KOJIM je ozvaničena prodaja PKB-a arapskoj Al Dahri potpisan je 4. oktobra 2018. Za osnovnu imovinu cena je bila oko 105 miliona, a za stoku još 17 miliona evra. Iako je knjigovodstvena vrednost PKB-a bila dvostruko veća, 16.785 hektara najplodnije zemlje država je prodala u proseku za 4.700 evra po hektaru, a uz zemlju je prodala i oko 17.000 grla stoke, mehanizaciju i zalihe rezervnih delova.

Tom transakcijom Srbija nije izgubila samo 17.000 krava i isto toliko hiljada hektara, već i više od 1.700 zaposlenih, od kojih je 50 radilo u PKB Agroekonomiku. Gotovo svi zaposleni u tom istraživačko-razvojnom centru bili su inženjeri, magistri i doktori nauka i bavili su se naučno-istraživačkim radom, pa i adaptacijom poljoprivrede na stresne uslove nastale klimatskom krizom.

Slavio je tada predsednik Aleksandar Vučić u svom stilu prodaju PKB-a kao veliki uspeh svoje vladavine: „Mislim da se ovde radi o tome da mi želimo da imamo kompanije koje će da donose profit ovoj zemlji, koje će da plaćaju poreze, a ne da država daje svoj novac da bi nadoknađivala gubitke.“

Dve godine zaredom, 2023. i 2024. Al Dahra Srbija iskazivala je rekordne gubitke, veće od 18 miliona evra, dok je PKB pre prodaje ostvarivao gubitke između 10 i 12 miliona, s tim što od tada Srbija uvozi rekordne količine mleka i mlečnih proizvoda.

Al Dahra ni 2025. nije uspjela da u državnu kasu uplati ni dinara poreza od profita jer je i dalje gubitaš. Lane je njen neto dobitak bio oko 4,5 miliona evra, iako je od 2018. otpustila više od 1.000 radnika, poklala bar 6.000 muznih krava (bilo ih je oko 9.000, a sada ih ima oko 3.000), a čitave farme pogasila. Pored farmi krava u Glogonjskom Ritu, Padinskoj Skeli i Dunavcu, zatvorene su farme svinja i junadi u

Besnom Foku i farma ovaca u Surčinu. Međutim, u svojim transakcijama sa državom, za koje je najzaslužniji predsednik Vučić, Al Dahra beleži izuzetne profite. Čak 26 parcela, koje je te 2018. vlast prodala za 55 dinara po kvadratnom metru, nekoliko godina kasnije, za potrebe Ekspa, kupuje od Arapa po 13 puta višoj ceni, za 720 dinara po kvadratu. Tako je po svakom od 11 hektara koje je prodala Srbiji, Al Dahra profitirala više od 55.000 evra. Predsednikov cilj je ostvaren.

Hajde da pogledamo i drugu stranu medalje, da pokušamo da razumemo zašto je Srbija po svaku cenu morala da proda PKB. Kad zvaničnici navode razloge, uvek pominju „ogromne“ gubitke PKB-a, na šta se nadovezuju „megalomanske“ potrebe za investiranjem, što ga je činilo „rupom bez dna“, pa je stoga Srbija trebalo da slavi kada je tu „rupu uvalila“ korporaciji iz Emirata, koja valjda ima para za bacanje. Pa, da vidimo o kolikim je investicijama zapravo reč.

Očito je da „ekonomskom tigru“ nije nedostajalo novca za oporavak PKB-a, već je, onima koji su odlučivali, od hrane bilo očigledno preče sve drugo

VLADISLAV MITIĆ / NOVA RS

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Dejan Restak

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 1052

Naslov: Velika svinjarija, ili kud se dede tri miliona svinja

Strana: 40,41

Odmah nakon potpisivanja kupoprodajnog ugovora, iz Al Dahre su najavili da će u naredne tri godine investirati 30 miliona evra u unapređenje poslovanja, razvoj sistema za navodnjavanje i modernizaciju kapaciteta za proizvodnju mleka. Planirali su još 15 miliona za optimizaciju poslovanja PKB-a, kako bi se postigli veći prinosi i poboljšao kvalitet mleka. Nedavno su u jednom od pi-ar nastupa predstavnici Al Dahre izjavili da su do sada u PKB uložili više od sto miliona evra i da očekuju brz ulazak u profitabilne vode. Tačnije, da nije bilo krize zbog kovida, a potom ekstremnih suša, oni bi odavno bili u plusu, baš kao što je predsednik i prognozirao.

Pošto sada znamo dimenzije „rupe bez dna“, stavićemo je u kontekst nekih državnih projekata, kako bismo znali o kolikom problemu zaista govorimo. Prvo ćemo uporediti tih sto miliona evra Al Dahre sa investicijama države u Ekspo, a svako neka prosudi da li je za budućnost države važnije da osigura proizvodnju hrane ili posredovanje izloženih kapaciteta i sportskih stadiona.

Javno dostupni podaci pokazuju da su direktna izdvajanja za Ekspo u prethodne dve godine već premašila dve milijarde evra. Za dve godine je, dakle, uloženo 20 puta više nego što je Al Dahra uložila za osam godina u PKB. Pritom Fiskalni savet procenjuje da će ukupni troškovi za Ekspo, sa povezanim projektima, premašiti tri milijarde evra, dok predstavnici vlasti tvrde da će taj trošak biti 15 puta veći od onog koji je, kako sada znamo, bio potreban za oporavak PKB-a.

Pošto ovaj tekst ima ograničeni broj karaktera, a primera projekata koji su bili važniji od 16.785 hektara najplodnije zemlje ima neograničeno mnogo, može se zaključiti da „ekonomskom tigru“ nije nedostajalo novca za oporavak PKB-a, već je, onima koji su odlučivali, od hrane bilo očigledno preče sve drugo. Kada su pred kamerama jeli hleb i parizer, narodu su poručivali da građani mogu jesti bilo šta, ali da nikako ne mogu živeti u udžericama Savamale. Od esencijalnog značaja bilo je izgraditi Beograd na vodi sa stanovima po ceni od 10.000 evra po kvadratu, a meso i mleko možemo potom i uvoziti.

Tako je i bilo. Posmatrajući podatke Zavoda za statistiku, poljoprivredne bilanse Srbije možemo podeliti na one pre 2018. i one nakon prodaje PKB-a. Možda toj transformaciji Srbije iz izvoznika u uvoznika poljoprivrednih proizvoda nije doprineo samo gubitak PKB-a i njegovih ogromnih resursa, ali je to svakako bio model koji je vrh države demonstrirao u tretiranju domaćeg agrara.

Tamo gde je stranim investitorima poljoprivredno zemljište bilo atraktivno kao lokacija za rudnike ili neke druge industrijske projekte, zemlja se gotovo poklanjala. Tamo gde je poljoprivredna proizvodnja bila, po proceni predsednika i njegovih ministara, nedovoljno efikasna i

nije bila vredna ulaganja u oporavak (na primer u selima), tu je bilo bolje kopati litijum, bakar ili zlato, a snabdevanje hranom prepustiti pragmatičnim uvoznicima.

Od 2018. domaća proizvodnja više ne uspeva sama da pokrije potrebe domaćeg tržišta, zbog čega Srbija u velikoj meri prelazi iz statusa izvoznika u status uvoznika gotovo svih namirnica.

Svinjarstvo je najteže pogođeno. Po popisu poljoprivrede iz 1990. Srbija je imala 4,3 miliona svinja, a 2023. tek 2,26 miliona. Domaće potrebe su oko šest miliona svinja godišnje. Ostatak se nadoknađuje masovnim uvozom zamrznutog mesa. Od 2006. do 2012. uvoz je povećan sa svega pet miliona evra na 41 milion, da bi 2024. dostigao rekordnu vrednost od 256 miliona. Srbija uvozi 60 puta više svinjskog mesa nego što ga izvozi.

Broj goveda je od 2018. opao za 18 odsto i sada je na

istorijskom minimumu. Proizvodnja junećeg mesa drastično je smanjena i jedva pokriva bazičnu domaću potrošnju, koja i sama pada zbog visokih cena u maloprodaji. Na domaćim gazdinstvima godišnje se proizvodi 1,4 milijarde litara sirovog kravljeg mleka, a primarna proizvodnja ubrzano opada. Zbog niskih otkupnih cena, rasta troškova hrane i lošeg rasnog sastava, hiljade malih proizvođača je ugasilo farme, a procenjuje se da je više od 600 sela ostalo bez

ijedne krave. Svedoci smo stalnih protesta i demonstrativnog prolivanja mleka širom Srbije.

Uvoz mleka i mlečnih proizvoda nakon 2020. naprosto je eksplodirao. Domaća manja gazdinstva ne mogu da pariraju tom cunamiju jeftinog uvoznog mleka. Prerađivačima se više isplati da kupuju jeftinije mleko iz uvoza, nego da podižu cene otkupa srpskim seljacima. Takva situacija praktično izbacuje iz posla sve manje farme koje ne mogu izdržati godinama skoro istu, veoma nisku otkupnu cenu mleka, a konstantno trpeti rast troškova stočne hrane, goriva, mehanizacije, struje...

Od 2018. do danas poljoprivredna proizvodnja izrazito pada. Domaći bilansi smanjuju se za prosečno tri do pet odsto godišnje, u zavisnosti od sektora, dok se potrošnja održava zahvaljujući uvozu koji raste po mnogo višim stopama. Ovim tempom, srpska poljoprivreda će dotaći duboko dno na kom je bio PKB za oko 15 godina, možda i ranije. Zbog neefikasnosti, deo po deo prodavače se raznim Al Dahrama i Rio Tintima, Srbija će hranu uvoziti, a njive će pretvarati u strane kolonije. Jednoga dana, kada zbog klimatske krize cene uvozne hrane skoče u nebesa, ili uvoz postane nemoguć, građani Srbije će ispod one jedne preostale šljive, umesto hleba i parizera jesti litijum iz doline Jadra i zlato iz Majdanpeka. ■

autor je poljoprivrednik, IT stručnjak, ekološki aktivista
i osnivač naloga @zdravazemlja

**Želimo kompanije koje će
ostvarivati profit i plaćati
poreze, rekao je Vučić
posle prodaje PKB-a, a Al
Dahra je u poslednje tri
godine iskazala gubitak
veći od 40 miliona evra**

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Nenad Milosavljević

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 529

Naslov: I batinaši su Ekspo

Strana: 70

Njuznet

Nenad Milosavljević

I batinaši su Ekspo

Bande SNS-a, koje idu okolo i tuku pošten svet, definitivno su postale jedan od zaštitnih znakova ove države

MASINA RS / MARVO MILETIC

AKO NEKAKO IKAD dođemo do tog Ekspa 2027, postoji jedna stvar koju nikako ne smemo da zaboravimo da uvrstimo u paviljon naše zemlje kako bismo se adekvatno i verodostojno predstavili svetu, jer naravno, svi žele da se predstave najbolje što mogu, pa možda i malo više od toga.

I ne, ne mislim na korupciju, iako može i to. Čak bi ceo Ekspo i sami ti paviljoni mogli biti eksponati koji personifikuju tu toliko nam dragu i u DNK utkanu korupciju.

Nisu ni bezakonje i nepostojanje pravne države. Nisu ni razorene i gotovo nepostojeće institucije, ali mora se priznati, to bi za svakog kreativca bio ogroman izazov da predstavi u paviljonu nešto što ne postoji.

Možemo naravno sad nabrajati još gomilu naših osobenosti i zaštitnih znakova, brendova takoreći, ali ovde je reč o nečemu malo novijeg datuma, a što je vrlo brzo postalo još jedno obeležje ove zemlje i, još preciznije, ove države u svega nekoliko godina. Batinaške bande Srpske napredne stranke, koje idu okolo i tuku pošten svet, definitivno su postale jedan od zaštitnih znakova ove države, koja se više i ne krije u onome što radi.

Nekada je ovaj narod imao hajduke, ljude koji su se suprotstavljali silniku i zavojevaču i branili narod. Danas imamo batinaše, ljude koji rade za silnika i zavojevača i napadaju narod. Batinaši su za vrlo kratko vreme postali nezaobilazna pojava u javnosti, a sve je počelo onomad kada je predsednik države otkrio da se po crkvama okupljaju neki ljudi koji ga mnogo vole i koji mu se krvlju zaklinju na vernost. Od milošte su ih državni i stranački funkcioneri i režimski tabloidi u javnosti nazivali „lojalisti“, ali ispostavilo se da je „batinaši“ nekako mnogo prigodniji naziv, s obzirom na to da ti ljudi uglavnom batinaju druge kad god im se ukaže prilika i kad god im se, naravno, tako naredi i za to im se adekvatno plati.

Oni su postali nezaobilazan kolorit na stranačkim okupljanjima Srpske napredne stranke, mitinzima predsednika države, ali i tokom građanskih protesta kada se proceni da bi građanima moglo da padne na pamet nešto što ne bi trebalo, pa da se malo predupredi. Jeste, reći ćete, za brigu o bezbednosti svih građana postoji policija, kakvi, bre, batinaši, ali nemoj da ste naivni, kad se dobro zna da u poslednjih godinu, godinu i po dana policija postoji da bi brinula ne o bezbednosti svih građana nego o bezbednosti batinaša dok batinaju građane.

Najsvežiji primer su dešavanja u Užicu, gde su SNS redari i batinaši najpre pokušali da iz kafića isteraju građane kako bi na trgu mogao da se održi skup Srpske napredne stranke, a kada su građani odbili da izađu, batinaši su ih pretukli. Dok su u prslucima sa likom Ratka Mladića malkjali čoveka koji leži na zemlji, ovaj performans su praktično obezbeđivali policajci u civilu, koji su se legitimisali i reagovali tek kad su videli da će batinaši ubiti čoveka ako ih neko ne zaustavi.

I upravo bi ovaj događaj mogao biti najbolja rekonstrukcija 1/1 za paviljon Srbije na Ekspu. Udeš u paviljon, a tamo te sačeka 10 muflona i prebije te za sve pare, dok na sebi nose lik Ratka Mladića. A onda ih, ako se ikada desi da pravosuđe reaguje i pokrene postupak protiv njih, predsednik pomiluje i kaže da su sve to fini momci koji su odležali svoje i šta tu sad ima da ih provlačimo po sudu. I zaista, nema savršenije metafore sadašnje vlasti od 10 likova koji ubijaju od batina čoveka na zemlji samo zato što nije na njihovoj strani. ■

Datum: 03.09.2026

Medij: Sportski žurnal

Rubrika: Fudbal

Autori: redakcija

Teme: Skupština grada Beograda; Nikola Nikodijević / predsednik Skupštine grada

Naslov: Kup Srbije 2015. kao kruna

Napomena:

Površina: 1309

Strana: 2

FOTOGRAFIJE: Milan Radošević

СУПЕРЛИГАШ С БАНОВОГ БРДА НА ГАЛА СВЕЧАНОСТИ ПРОСЛАВИО ВРЕДАН ЈУБИЛЕЈ

Kup Srbije 2015. kao kruna

Фудбалски клуб Чукарички на гала начини прославио је вредан јубилеј – већ постојања!

Клуб који је 4. јула у кафани Мајдан основала група ентузијаста и заљубљеника у фудбал у међувремену је стигао у врх српског елитног ранга, освојио велики трофеј (Куп Србије 2015), заиграо у европским такмичењима, изнедрио неколико репрезентативаца и постао препознатљив пре свега по одličној организацији и сјајним трансферима широм Европе.

У ресторану Topchideran јубилеј Чукаричког увеличавале су бројне познате личности, не само из света фудбала. Делегацију Фудбалског савеза Србије предводили су председник Драган Џајић и потпредседница Сандра Сремчевић. Није изостао ни селектор Орозова Велко Пауновић, као и сви селектори млађих категорија, чији су запалени чланови играчи из Омладинске школе Брђана.

У крупном кадру међу централним стољовима, један поред другог, седели су чланови управе вечитих београдских ривала – Црвене звезде и Партизана. С црвено-беле стране – председник Светозар Мијалковић, Марко Петровић, Милар Мрседа, Марко Марин, Бошко Ђурковић, Владимир Петровић, Поклон. Са црно-беле – председник Расим Љајић, Радосав Петровић и, интересантно, тренер Саша Мишић и асистент Велчко Каплановић, не тако давно на клупи Чукаричког.

Заједницу Супер лиге Србије предводио је председник Драгољуб Збић, уједино и први човек Војводине, али и његов најближи сарадник ко-

ји су део играча: или функционерске каријере проveli на Бановом брду – Ненад Поповић, Дарко Рамовић, Александар Пилић... Међу њима су били и представници бројних других клубова Супер и Прве лиге Србије, четири људи Градске општине Чукарица, испред града Београда Никола Никодијевић, председник Скупштине града Београда.

Посебан тон прослави дали су бивши тренери и ветерани Чукаричког, људи који су на терену писали историју клуба са Бановог брда. Лејо је би-

ло видети на једном месту чувену генерацију Јовице Шкарића, Споменка Ронџа, Младана Смиљковића која је први пут увела бело-црвену Другу лигу велике Југославије, генерације које су дрес Чукаричког носиле у Српској лиги 80-их година прошлог века...

На прослави је био присутан и некадашњи председник клуба из ере Станко Милошевић, с бројним ветеранима из тог периода, али

и тренерима који су са Чукаричком пресекали ране по ранг све до елите и мечева против Црвене звезде, Партизана, Војводине... Нарочитог алдуза добио је генерација момака која је у сезони 2014/15. донела први вели-

ки трофеј на Бановом брду – наменен победнику Купа Србије. На прослави је био присутан и читав садашњи тим Брђана на челу са стручним штабом Марка Јакшића. **В.В.**

БИВШИ РЕПРЕЗЕНТАТИВАЦ
ТРЕЋИ ПУТ У ЧУКАРИЧКОМ

ЈОВАНОВИЋ: Вратио сам се у мој клуб

ФОТО: ФК Чукарички

Нико се појачања у редовима Чукаричког у финишу летњег прелазног рока. После Естона **Карела Мустије**, конкуренцију за месту нападу заузео је **Ђорђе Јовановић** (27), добро познато лице у редовима суперлигаша са Бановог брда.

Бивши репрезентативац недавно је раскинуо уговор са Базелом и после краћих преговора одлучио да се врати у стару средину.

Чукарички је мој клуб и то је био главни разлог што сам се определио да дођем. Знао како ми је било добро први пут, играо сам одлично, имао сјајне услове, са-

и тренерима који су са Чукаричком пресекали ране по ранг све до елите и мечева против Црвене звезде, Партизана, Војводине... Нарочитог алдуза добио је генерација момака која је у сезони 2014/15. донела први велики трофеј на Бановом брду – наменен победнику Купа Србије. На прослави је био присутан и читав садашњи тим Брђана на челу са стручним штабом Марка Јакшића. **В.В.**

Ђорђе је за Брђане одиграо 36 утакмица, постигао 21 гол и уписао три асистенције. **М. Ђ.**

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika bez naslova

Autori: Dragana Nikoletić

Teme: Sekretarijat za kulturu

Napomena:

Površina: 1575

Naslov: Englezi u srpskom političkom haosu

Strana: 59,60,61

Kultura

PROBLEMI S OKTOBARSKIM SALONOM

Englezi u srpskom političkom haosu

Zajednica vizuelnih stvaralaca je mala, pa se brzo saznalo da je od učešća na ovogodišnjoj izložbi *Slučajnosti* odustalo 44,4 odsto pozvanih domaćih autora, ako se uzima neformalni podatak da će biti zastupljeno po 18 ovdašnjih i stranih autora

Dragana Nikoletić

Performans Obrok

TANJA DROBNJAK

OKTOBARSKI SALON JE naša najprestižnija manifestacija savremene vizuelne umetnosti. Tačka. Znak pitanja na njegovo 61. izdanje koje će se desiti od 30. oktobra do 5. decembra pod kustoskom palicom Nime Hambursina iz Francuske, stavlja podatak da je gotovo polovina domaćih pozvanih autora odbilo da na njemu učestvuje.

Njih četvoro – Ana Knežević, Nikola Marković, Marija Šević i Damjan Kovačević – svoje razloge za nepristajanje otkrili su u saopštenju objavljenom nedavno na portalu Seecult.org i mogu se svesti na nepristajanje na neprofe-

sionalne uslove pripreme koji se tiču pitanja honorara i produkcije radova, „od suštinskog značaja za umetnike“.

Međutim, predsednik novoizabranog Odbora Vuk Vidor (sin proslavljenog Vladimira Veličkovića) u jednom nedeljniku ocenio je njihovu odluku kao političku i „pokušaj rušenja“ ove smotre, po uzoru na Bitef i Fest. Jelena Medaković, gradska sekretarka za kulturu i članica Odbora, tome je dodala da je odustajanje ušlo u manir kao „sociološki fenomen autodestrukcije“, na štetu umetnosti, koja „ne sme da služi pojedinačnim interesima“.

Radar 3. septembar 2026.

59

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika bez naslova

Autori: Dragana Nikoletić

Teme: Sekretarijat za kulturu

Napomena:

Površina: 1575

Naslov: Englezi u srpskom političkom haosu

Strana: 59,60,61

Kultura

Politika je opet nešto čega će se sam Salon kloniti u duhu evropskih tendencija koje zagovara Hambursin, inače direktor muzeja MOCO iz Monpeljea. Tako će saziv *Slučajnost univerzuma* biti okrenut „lepoti, sublimaciji i remek-delu“ (u podnaslovu naziva), okrećući glavu od svega ružnog što se dešava u našoj zemlji.

Deo te ružnoće vezan je za samu organizaciju Oktobarca, neblagovremeno (i netransparentno) započetu, prema apelu članova Programskog sektora Kulturnog centra Beograda, organizatora manifestacije od 1986. Objavljen krajem maja, apel se odnosio na njihove strahove zbog bitno skraćenih rokova za pripremu te zahtevne priredbe, kao i na četiri puta umanjen budžet (u iznosu od tada oko pet miliona dinara).

Umesto da 2025. posluži za složene radnje kustoskog i umetničkog istraživačkog rada, tek njenim krajem izabran je Odbor, i to bez ijednog člana iz KCB-a, što je daleko od uobičajene prakse. Poznavaoči prilika su članstvo Jelene Medaković, inače bivše direktorke Muzeja grada Beograda, povezali s (političkom) težnjom da ta ustanova preuzme funkciju organizatora, možda i stoga što se Kulturni centar nije ogradio od studentskih protesta.

Slutnje o oduzimanju statusa organizatora potvrđuje izostanak bilo kakvih informacija o predstojećoj priredbi na sajtu ove ustanove (kao i na sajtu Salona, i na sajtu osnivača – Skupštine grada), čiji je v. d. direktora Jovana Petronijević tek nedavno potpisala ugovor s Gradom, a nakon što se s mejl adrese KCB-a umetnicima obratila izvesna Milica Savić, u funkciji producentkinje Oktobarca, iako do tada nepoznata zaposlenima u Kulturnom centru.

Izvesnu zebnju zbog članstva gradske sekretarke u Odboru OS-a, što se tek izuzetno dešavalo u dugoj istoriji priredbe, podgreva sećanje na saziv iz 2014, kada je Oktobarac prešao na dvogodišnji format, te je kao Beogradsko bi-jenale donekle izgubio smisao. Taj skandal, po oceni publike i stručnjaka, zbio se upravo na inicijativu gradskog sekretara Vladana Vukosavljevića, kasnije ministra kulture.

Od tada, godina po održavanju smotre služi za razvijanje koncepta umetničkog direktora, čija je funkcija formalno ukinuta u junu 2025. novom odlukom o stalnim manifestacijama u oblasti kulture, da bi već početkom 2026. ona bila vraćena izmenom tog akta. Tako je Vuk Vidor, prema „ovlašćenjima“, izabrao Hambursina za kustosa, ali tek par meseci uoči održavanja saziva.

Tek tad se krenulo u obilaženje ateljea domaćih predstavnika i u usmene dogovore oko produkcija – da honorara neće biti, odmah je stavljeno do znanja budućim učesnicima, ili bi se ta „malenkost“ izbegla u dijalogu.

„Na moje, tri puta postavljeno pitanje o honorarima, producentkinja Savić nije odgovarala, dok sam informaciju o konceptu dobila tek posle dve nedelje“, kaže vizuelna umetnica Ana Knežević, poznata po svojim svetlosnim instalacijama. Daleko tehnički zahtevnijim za prikazivanje od kačenja slika i pozicioniranja skulptura, što čini težište kustoske poetike *Slučajnosti univerzuma*.

Ipak, precizni zahtevi Ane Knežević olako su shvaćeni, u stilu „mi ćemo to rešiti, samo ti pogledaj šta ima na tržištu od tebi potrebnog“, što nikako nije njen posao, već je posao producenta, pa je i ovo bitno uticalo na utisak diletantizma.

Takođe, umesto pisane korespondencije, insistiralo se na telefonskim razgovorima što poslovna komunikacija ne prihvata. Zbog svega pobrojanog, Knežević je odbila da učestvuje u ovoj više farsa nego prestižnoj manifestaciji, vođena i ranijim iskustvom s Oktobarcom, kada su 2005. svi uslovi bili unapred precizirani i bili jednaki za sve aktere, za razliku od ovog navrata.

Zajednica savremenih vizuelnih stvaralaca je mala, pa se brzo saznalo da su od učešća odustali pored pomenutih i Ivana Bašić, Milica Lopičić, Julija Kasteluči i Jovana Čavorović. A to je 44,4 odsto pozvanih domaćih autora, ako se kao reper uzima neformalni podatak da će na *Slučajnostima* biti zastupljeno po 18 ovdašnjih i stranih autora.

Stranci listom nisu tražili honorare, kako za *Radar* kaže Vidor. Njihova, uglavnom „svetski poznata imena“ biće otkrivena „tek kad sve bude potpisano i jasno defi-

Sa otvaranja 60. Oktobarskog salona

TANJA DROBNJAK

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika bez naslova

Autori: Dragana Nikoletić

Teme: Sekretarijat za kulturu

Napomena:

Površina: 1575

Naslov: Englezi u srpskom političkom haosu

Strana: 59,60,61

nisano". Jer, „mnogo se kasnilo zbog inicijalnih problema, pa se to prenelo i na objave“, kako predsednik Odbora objašnjava.

Uprkos konspirativnosti, procurio je i podatak da će zvezda ovog saziva biti Neo Rauh, nemački slikar čija dela na aukcijama dostižu astronomske cene od čak milion dolara. U tom komercijalnom ključu se možda može čitati otklon Oktobarca od aktuelnih političkih dešavanja u zemlji domaćina.

„Distanciranje od političke realnosti trenutne uprave OS može se razumeti isključivo u kontekstu aktuelnih dešavanja u kulturi i društvu: nosioci moći po svaku cenu, pa i po cenu primene institucionalnog nasilja, trude se da izbegnu mogućnost kritičkog govora o tim dešavanjima, javnim politikama i zakulisnom delovanju koje je nužno u takvom režimu upravljanja“, smatra Marijana Cvetković, istoričarka umetnosti, kustoskinja i jedna od ključnih akterki nezavisne kulturne scene Srbije.

Zato se može očekivati da umetnici neće biti „produktivni akteri, već ukrasni fikusi“, što se krije iza banalnosti podnaslova (lepota/sublimacija/remek-delo) Salona na rubu propasti, kako Cvetković zaključuje. E, pa Nikola Marković ne bi da u toj igri učestvuje, jer se i taktiziranje oko honorara može posmatrati u svetlu politike.

Naime, nekima od pozvanih umetnika nakon odbijanja ponuđene su sume od 1.000 evra, kao vid kupovanja pristanka, kako je ovo moglo biti shvaćeno. „Apsolutno to nije rađeno s takvom namerom, nego je budžet rešavan u hodu, te smo od stanja da nismo mogli da ponudimo jasno definisan honorar tek kasnije bili u poziciji da apsolutno svima možemo da nudimo materijalnu nadoknadu“, po tumačenju Vidora.

To što je producentkinja komunicirala telefonom, on obrazlaže podatkom da je mejl Savićeve „bio više puta blokiran, te niko nije dobijao apdejtove o situaciji“. Bilo kako bilo, završilo se istim honorarima za sve, uz pojačan iznos za zahtevnije produkcije, po njegovim i tvrdnjama Medakovićeva.

Sve to je postalo moguće jer je budžet *Slučajnosti* narastao na 15 miliona dinara, „prvenstveno zahvaljujući naporima Sekretarijata za kulturu Grada“.

„Mi kao Odbor, iako to nije naša nadležnost, probali smo da nađemo sponzore u zemlji i u Francuskoj, da bi se obezbedila potrebna sredstva. Inače ne bismo mogli da realizujemo izložbu“, Vidor naglašava. A kako se onda zamišljalo da se program izvede za trostruko manje novca, opredeljenog na početku godine?

Na „moguće prepreke u realizaciji“, vezane za opisane uslove organizacije, zaposleni u programskom sektoru

Nosioci moći po svaku cenu pa i po cenu primene institucionalnog nasilja, trude se da izbegnu mogućnost kritičkog govora o dešavanjima, javnim politikama i zakulisnom delovanju koje je nužno u takvom režimu upravljanja
Marijana Cvetković

KCB-a upozorili su nadležne još u maju, kako smo već istakli. Ubrzo zatim angažovan je eksterni tim, a stari prećutno raspušten. „Na zahtev Odbora, skratili smo već planirane termine u Likovnoj galeriji, jer se očekuje da u ovom galerijskom prostoru bude prikazan deo izložbe“, kaže urednica programa u KBC-u, Zorana Đaković Miniti. Za sva dodatna pitanja, kako dodaje, treba se obratiti osnivaču, v. d. direktora KCB-a, umetničkom direktoru i predsedniku i članovima Odbora.

Jedno od takvih pitanja, upućeno Vidoru, bilo je odakle mu saznanje, plasirano u pomenutom nedeljniku, da su umetnici koji su odbili da učestvuju u *Slučajnostima* „savetovali kustosa da odustane od manifestacije kako ne bi cela umetnička scena bila protiv njega“.

Zanimalo nas je i od koga su stigle preteće poruke koje je istom prilikom naveo, ili su tako „greškom“ prenete (a ne i docnije demantovane).

„Posredi je bio nesporazum u komunikaciji s novinarkom, koji je ishodio iz mnoštva informacija koje sam joj preneo preko telefona. Što se tiče pretnji kustosu, stigla mu je jedna vrlo ucenjivačka poruka s društvenih mreža, od strane jedne nebitne osobe, koja nam je dala privid kako neki ljudi gledaju na kulturu i umetnost danas“, odgovorio je za Radar.

Suprotno tom „prividu“, umetnost je „nešto što je iznad svih polarizacija“, te je „važno da se ona prikazuje u svim okolnostima i u svakom kontekstu“. „To jeste naš cilj i ostaje prioritet, kako bi se ovaj Salon desio u najboljim mogućim uslovima“, poentira naš sagovornik.

Kako to onda da spreče ono „dvoje-troje“ umetnika, koliko ih je odbilo učešće po njegovoj izjavi datoj onom nedeljniku? „Takvo minimiziranje problema nas je i navelo da objavimo javno saopštenje na Seecult.org. Jer, predsednik Odbora je morao da zna u tom trenutku (18. avgusta) da nas osmoro nije prihvatilo da participira“, izričita je Kneževićeva.

Umetnike koji su pristali da učestvuju niko od njih ne osuđuje, jer ipak je Oktobarac naša najprestižnija izložba. Dobra čak i za profesionalne biografije inostranih kustosa, poput Hambursina, koji će ipak morati da se prilagodi ovdašnjem „stabilnom kursu dinara“, tj. da pristane na svotu koju su dobili njegovi prethodnici iz 60. saziva.

Publika će pak dobiti revijalnu smotru slika i skulptura, jer konceptualni radovi, angažovani performansi i slično nisu više u (evropskom) trendu. Pa će onda neobavezno ćaskati na otvaranju, praveći se Englezima u srpskom političkom haosu. ■

Datum: 03.09.2026
Medij: Alo
Rubrika Hronika
Autori: redakcija
Teme: Grad Beograd

Napomena:
Površina: 40

Naslov: 103

Strana: 13

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Goran Dakić za Radar iz Banjaluke

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 1570

Naslov: Naprednjačke čizme Davora Macure od sedam milja

Strana: 44,45,46

Global

SRPSKI BIZNISMEN BLIZAK SNS POSLOVNU IMPERIJU ŠIRI I NA REGION

Naprednjačke čizme Davora Macure od sedam milja

Za relativno kratko vreme prešao je put od jedne menjačnice do poslovne grupe koja obuhvata bankarstvo, platni promet, lizing, nekretnine, građevinarstvo i maloprodaju, a od prošle jeseni se njegova kompanija ubrzano širi i van Srbije, na tržišta Severne Makedonije, BiH i Crne Gore

Goran Dakić

za Radar iz Banjaluke

DVIJE SU STVARI bile potrebne Davoru Macuri da napravi poslovnu imperiju – naprednjačke čizme od sedam milja i vrijeme. U tim je čizmama, za deset godina, jednu mjenjačnicu pretvorio u poslovnu grupu koja obuhvata bankarstvo, platni promet, lizing, trgovinu investicionim zlatom, nekretnine, građevinarstvo, energetiku, a nedavno je ona ušla i u maloprodaju, preuzimanjem trgovinskih lanaca Idea, Roda i Merkator.

Macura je u prvoj polovini avgusta, u partnerstvu sa Rajfajzen bank internešnel (RBI) pobijedio i u trci za preuzimanje Adiko banaka u BiH i Crnoj Gori. To, međutim, nije jedina velika akvizicija kojom se širi van granica Srbije. Njegova Alta grupa već je napravila značajan iskorak na tržištu Sjeverne Makedonije u oktobru 2025, preuzimanjem Stopanske, jedne od najstarijih banaka u toj zemlji, koja danas posluje pod nazivom Alta banka Bitola. Ni tu nije stao, pa je Alta grupa u avgustu ove godine za 1,7 miliona evra kupila 100 odsto akcija osiguravajućeg društva ZOIL Makedonija, koje će nakon završetka regulatornih procedura poslovati pod brendom Alta osiguranje Skoplje.

Time je Macura u Sjevernoj Makedoniji postavio temelje za razvoj finansijske grupacije koja će pod istim brendom nuditi bankarske usluge i usluge osiguranja. Nakon završetka planiranih transakcija, Alta grupa će biti prisutna na tržištima Srbije, BiH, Crne Gore i Sjeverne Makedonije. Strategija podrazumijeva širenje ponude finansijskih proizvoda i usluga, od platnog prometa i kredita do različitih oblika osiguranja.

Za Macuru posljednje akvizicije predstavljaju veliki poslovni iskorak i transformaciju njegove kompanije u regionalnu finansijsku grupaciju. Posebno značajan dio tog širenja predstavlja planirano preuzimanje dvije zasebne Adiko banke koje posluje u BiH, sa sjedištima u Sarajevu i Banjoj Luci, koje su na kraju 2025. zajedno raspolagale ukupnom aktivom od oko 1,2 milijarde evra i prema ranije objavljenim podacima odobrile su oko 700 miliona evra kredita i raspolazu sa oko 950 miliona evra depozita građana i privrede. Njihova ukupna neto dobit iznosila je 24,3 miliona evra, a zapošljavale su 697 radnika.

Alta grupa je držala 9,63 odsto akcija Adika, dok je kroz finansijske instrumente u jednom trenutku kontrolisala i dodatni paket. Adiko je u zvaničnoj objavi navodio da je Macura krajnje kontrolno lice Alta grupe. Raniji njegov pokušaj da postane većinski ili pojedinačno najveći akcionar nije završen kako je planirano. Evropska centralna banka suspendovala je pravo glasa

Alta peji grupi i Diplomatu peju, nakon sumnje regulatora da se radi o povezanim licima. Kasnije je suspenzija ukinuta nakon promjene vlasničke strukture.

Na kraju je Alta grupa pristala da svoj paket akcija u Adiku proda Rajfajzenu, s tim što je upravo taj dogovor otvorio potpuno novu fazu Macurinog poslovanja. Prema planu transakcije sa RBI, Alta bi nakon izdvajanja poslovanja trebalo da preuzme Adiko banke u Srbiji, BiH i Crnoj Gori, dok bi RBI zadržao poslovanje u Austriji, Hrvatskoj i Sloveniji. Transakcija još zavisi od regulatornih saglasnosti.

Vučić preko Macure želi da ima snažan finansijski mehanizam u BiH. Pokušao je ranije da to uradi preko Komercijalne banke, koju je preuzela Poštanska štedionica, ali je kupovina dve Adiko banke mnogo značajniji i veći potez
Siniša Vukelić

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Goran Dakić za Radar iz Banjaluke

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 1570

Naslov: Naprednjačke čizme Davora Macure od sedam milja

Strana: 44,45,46

Siniša Vukelić, glavni i odgovorni urednik poslovnog portala *Kapital* kaže za *Radar* kako je uvjeren da predsjednik Srbije Aleksandar Vučić preko Macure želi da ima u BiH snažan finansijski mehanizam. Pokušao je to da uradi ranije preko Komercijalne banke, ali nije bilo uspjeha.

Radar 3. septembar 2026.

„Kad je prodao Komercijalnu banku Slovincima, tačnije NLB banci, ostavio je samo ovdje i u Crnoj Gori banke kćerke Komercijalne banke koje nije prodao. Te banke je preuzela Banka poštanska štedionica Srbije, ali nikada nisu uspjele da se razviju i da postanu značajan faktor na tržištu. Ostale su na nivou filijale. Ovo je mnogo značajniji i veći potez, jer Macura ulazi u već razvijenu bankarsku mrežu, sa značajnim portofolijom klijenata“, kaže Vukelić.

Macurina poslovna priča počinje 2008, kada otvara prvu mjenjačnicu pod imenom Alta, koja krajem 2016. dobija dozvolu NBS za pružanje platnih usluga, čime mjenjačnica postaje osnova za razvoj mnogo ozbiljnijeg finansijskog biznisa. Alta grupa osnovana je 2014. sa svega 1.000 dinara osnivačkog uloga, da bi u međuvremenu uplaćeni kapital dostigao gotovo 12,5 milijardi dinara ili više od 100 miliona evra. Samo tokom aprila 2024. kapital je povećan za desetine miliona evra, uključujući konverziju ranije pozajmice vlasnika u kapital.

U međuvremenu Macura je preko Alta sistema 2019. kupio državni paket akcija Jubmes banke od 28,52 odsto za oko pet miliona evra i postao njen najveći pojedinačni akcionar, a krajem te godine i predsjednik Upravnog odbora. U naredne dvije godine postao je praktično, a zatim i formalno, jedini vlasnik Jubmes banke, kojoj je potom promijenio ime u Alta banka.

Tom akvizicijom prvi put ušao je i na tržište BiH. Prodaju akcija te banke, koje su sukcesijom imovine bivše SFRJ pripale BiH, Savjet ministara odobrio je u maju 2023. i to po cijeni četiri puta nižoj od knjigovodstvene vrijednosti. Sa-

vjet ministara zadužio je, naime, Ministarstvo finansija i trezora BiH da 3,59 odsto ili 10.352 akcije u toj banci, čija je nominalna vrijednost u tom trenutku bila 85, a knjigovodstvena čak 119 evra, većinskom vlasniku Alta pej grupi proda po cijeni od oko 32 evra. Iz Savjeta ministara saopšteno je da bi prodajom ovih dionica BiH prihodovala 340.770

45

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika bez naslova

Autori: Goran Dakić za Radar iz Banjaluke

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 1570

Naslov: Naprednjačke čizme Davora Macure od sedam milja

Strana: 44,45,46

evra. Prema objašnjenjima berzanskih stručnjaka, prodaja akcija po četiri puta nižoj cijeni od knjigovodstvene nije neuobičajena, ali dodaju kako nije tačno da je to urađeno zato što BiH kao mali akcionar ne može da utiče na odlučivanje.

„Alta pej grupa je kupovinom akcija Ministarstva finansija BiH sakupila 88,3 odsto akcija i nedostajalo joj je 1,7 do ukupno 90 odsto, čime bi po zakonu mogla potpuno da istisne sve ostale male akcionare. Nakon što je Ministarstvo finansija BiH prodalo svoje akcije, najveći akcionari Alta banke poslije Alta pej grupe bila su ministarstva finansija Federacije BiH sa 1,99 i Sjeverne Makedonije sa 1,73 odsto akcija. To znači da bi Alta pej kupovinom akcija bilo kojeg od ta dva ministarstva stekla paket od preko 90 odsto, što bi joj omogućilo prinudni otkup od svih preostalih malih akcionara“, objašnjavali su tada brokeri koji su bili upućeni u cijelu priču.

Alta grupa je posljednjih godina postala partner velikih državnih sistema u Srbiji. Jedan od najvažnijih je Elektroprivreda Srbije. Još u novembru 2023. EPS je, prema pisanju medija, bez tendera angažovao Alta pej kao posrednika za elektronsko plaćanje računa za električnu energiju preko EPS-ovog sajta i aplikacije „Uvid u račun“. Prema istim izvorima, od Alta peja je naručen i softver koji mu je omogućavao prihod od 28,77 dinara po transakciji. Nakon toga uslijedio je još veći posao: dogovor po kojem građani Beograda račune za struju plaćaju preko Alta banke. Taj aranžman nametnuo je pitanje zbog čega je privatnoj banci omogućeno da postane dio sistema naplate najveće srpske državne kompanije i pod kojim uslovima je posao zaključen.

Macurina firma ABL solvent u novembru 2021, kupila je u stečaju poslovni kompleks IMT-a na Novom Beogradu za 8,3 milijarde dinara ili 70,6 miliona evra. Kompleks je obuhvatao veliki broj objekata i oko 35 hektara izuzetno atraktivnog zemljišta. Transakcija je izazvala veliku pažnju, jer je procijenjena vrijednost imovine bila znatno veća od iznosa za koji je prodata. *Nova ekonomija* je istraživala mehanizam preko kojeg je ABL solvent prije same licitacije otkupio potraživanje Beobanke u stečaju, čime je kao hipotekarni povjerilac zauzeo veoma specifičnu poziciju u toj transakciji.

Macura na toj lokaciji planira veliki stambeno-poslovni kompleks sa više kula, uključujući objekat visine

Poslednje akvizicije predstavljaju veliki poslovni iskorak Alta grupe, a posebno značajan deo njenog širenja predstavlja planirano preuzimanje Adiko banke u BiH, sa sedištim u Sarajevu i Banjaluci, kao i preuzimanje istoimenih banaka u Srbiji i Crnoj Gori

Macurin ABL solvent u novembru 2021, kupio je u stečaju IMT na Novom Beogradu za 70,6 miliona evra i na toj lokaciji planira veliki stambeno-poslovni kompleks, za koji mu je Ministarstvo građevinarstva krajem prošle sedmice, 28. avgusta, izdalo lokacijske uslove

oko 160 metara. Tako se jedna od najvećih industrijskih lokacija bivše Jugoslavije pretvara u jednu od najvećih privatnih investicija Macurine grupe u nekretnine. Ministarstvo građevinarstva krajem prošle sedmice, 28. avgusta, izdalo je ABL solventu lokacijske uslove za izgradnju stambeno-poslovnog kompleksa sa devet lamela na mestu nekadašnjeg IMT-a, objavila je *Ekapija*.

Drugi veliki građevinski projekat je Alta kula u Bloku 32 na Novom Beogradu. Planom je predviđena izgradnja kompleksa građevinske površine od oko 79.100 kvadratnih

metara, od čega je oko 40.000 kvadrata namijenjeno komercijalnim sadržajima, a oko 25.000 stanovanju.

Firma Procoopac, u kojoj većinski udio od 51 odsto ima Macura, dobila je od države tri miliona evra za rekonstrukciju i adaptaciju hotela Union u Beogradu u okviru priprema za Ekspo 2027. *Forbs* je još 2025. objavio da je Procoopac dobio ugovor o podsticaju vrijedan tri miliona evra, a *Radar* je otkrio da mu je Vlada isplatila dvije od ukupno tri tranše u ukupnom iznosu od 1,88 miliona evra, iako za radove u trenutku isplate nije imao sve potrebne građevinske dokumente.

Najosjetljiviji dio Macurine poslovne mreže jeste veza sa nekretninama na Dedinju. Istraživanje *BIRN*-a pokazalo je da je firma Danica park, čiji je Macura bio vlasnik, bila investitor izgradnje objekata na parcelama povezanim sa Milanom Radoičićem i Ljiljanom Božović, suprugom Zvonka Veselinovića. Predračunska vrijednost radova na dva objekta iznosila je oko 5,6 miliona evra.

Još zanimljiviji je odnos sa Nikolom Petrovićem, kumom Aleksandra Vučića i bivšim direktorom EMS-a. Dvije parcele koje su bile u vlasništvu Macurinog Danica parka prešle su u Petrovićevo vlasništvo. Jedna od

njih ima posebno zanimljivu istoriju, jer je prethodno bila u vlasništvu firme Novice Tončeva, visokog funkcionera SPS-a. Nakon poslovnog odnosa sa Macurinom firmom i duga od 700.000 evra, parcela je kroz izvršni postupak pripala Danica parku, a potom je prešla na Petrovića. U međuvremenu Danica park je obrisao iz APR-a i pripojen firmi Alston, čiji je vlasnik do oktobra 2025. bio Davor, a od tada je Dubravko Macura.

Nema nikakve sumnje da su naprednjačke čizme od sedam milja u kojima Macura hrabro gazi poslovnim svijetom tek „prohodale“. ■

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Milan Čulibrk

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 740

Naslov: Za „Vožda“ samo pola metra asfalta

Strana: 38,39

REBALANS BUDŽETA
I VELIKI PROJEKTI

Za „Vožda“ samo pola metra asfalta

Iako je Vučić za 12. septembar najavio početak radova, ministar Mali je za brzu saobraćajnicu „Vožd Karađorđe“ u državnoj kasi za ovu i narednu godinu predvideo po 8.500 evra, taman dovoljno za jedan metar 83 kilometra dugog puta

Milan Čulibrk

NIJE PROBLEM ŠTO je Aleksandar Vučić najavio da će kamen temeljac za brzu saobraćajnicu „Vožd Karađorđe“ biti postavljen 12. septembra. Čak ni to što je ona bila deo njegovog plana „Srbija 2025“, pa je do kraja prošle godine trebalo da bude gotova, a radovi još nisu započeti. Problem je što je početak radova za to nenadležni predsednik najavio dok je u Skupštini praktično trajala rasprava o rebalansu budžeta za ovu godinu, u kome je ministar finansija Siniša Mali za tu saobraćajnicu predvideo samo milion dinara ili jedva 8.518 evra.

Taman dovoljno za pola metra asfalta, jer je u maju sa kineskim Šandongom potpisan 1,3 milijarde evra vredan ugovor za prvu fazu od 83 kilometra, tako da će svaki kilometar „Vožda Karađorđa“ u proseku koštati 15,7 miliona evra. A na razdelu 5093 Ministarstva građevinarstva u tek usvojenom rebalansu jasno piše da je za izgradnju tog državnog puta ove i naredne godine planirano po milion dinara ili za obe zajedno 17.000 evra. Otprilike za metar puta i to pod uslovom da u međuvremenu trošak značajno ne poraste, što je do sada bilo nepisano pravilo za sve velike infrastrukturne projekte.

Iz rebalansa se vidi da je tek u 2028. za „Karađorđa“ planiran iole značajniji novac, 10 milijardi dinara ili 85 miliona evra, ali i to je samo 6,5 odsto od ugovorene vrednosti, tako da je izvesno da se građani još dugo neće njime voziti. Mada vlast ume baš da ih voza.

Rebalansom su u odnosu na originalni budžet izdaci za brzu saobraćajnicu od Novog Sada do Rume u 2026. smanjeni sa 16,5 na 12 milijardi dinara. Za tu deonicu je samo u ovoj godini iz budžeta isplaćeno 7,5 milijardi,

Datum: 03.09.2026

Medij: Radar

Rubrika: bez naslova

Autori: Milan Čulibrk

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 740

Naslov: Za „Vožda“ samo pola metra asfalta

Strana: 38,39

Deonica auto-puta od Preljine do Požege, duga nepunih 31 kilometar, za sada je najskuplja, jer je svaki kilometar u proseku koštao čak 31,4 miliona evra

a od 2022. ukupno 68,8 milijardi. S obzirom na to da je u 2026. i 2027. ostalo da se potroši još 20 milijardi i ta deonica koštaće bar 25 odsto više od ugovorene cene.

No to je mačiji kašalj u odnosu na Moravski koridor koji već godinama obara sve rekorde. Do sada je taj auto-put već državnu kasu olakšao za 238 milijardi dinara, ali će konačna cena biti veća za još bar 10 odsto. U tek usvojenom rebalansu u ovoj godini je za deonicu od Preljine do Pojata rezervisano 28,5 milijardi. Radar, međutim, saznaje da je pre kraja avgusta za taj auto-put isplaćeno 16,8 milijardi, tako da bi u naredna četiri meseca američkom Behtelu i turskoj Enki država trebalo da isplati još 11,8 milijardi, a naredne godine 7,35 milijardi dinara.

Kada se sve to sabere i ako ne bude još nekih nepredviđenih troškova, Moravski koridor koštaće 257,2 milijarde dinara ili skoro 2,2 milijarde evra. Čak tri puta više od cene – 745 miliona evra plus eventualno 20 odsto za nepredviđene troškove – po kojoj su Behtel i Enka pristali da ga završe pre kraja 2023. Ispostavilo se, međutim, da su ti „nepredviđeni“ troškovi u međuvremenu povećani ne 20 odsto, nego čak 200 posto i da su duplo veći od „planiranih“ i definisanih komercijalnim ugovorom koji je u ime Vlade sa Behtelom i Enkom potpisala tadašnja resorna ministarka Zorana Mihajlović.

Iako je auto-put od Preljine do Požege pušten u saobraćaj pre nešto više od godinu dana, po originalnom budžetu bi se moglo reći da on još nije završen, jer je u njemu ove godine za tu deonicu prvobitno bilo planirano 4,2 milijarde dinara. Rebalansom je ta suma smanjena na četiri milijarde, od čega su do kraja avgusta potrošene 1,3 milijarde dinara.

Sa do sada ukupno potrošenih 114,1 milijardu dinara za nepunih 31 kilometar, doduše sa dva tunela, Munjino brdo i Laz, ovo je svakako za sada najskuplja deonica, na ko-

joj je svaki kilometar u proseku koštao čak 31,4 miliona evra. To ga bar na papiru i bar za sada čini za čak 60 odsto skupljim od Moravskog koridora, čiji će kilometar umesto ugovorenih 6,65 miliona do kraja koštati najmanje 19,6 miliona evra.

Iako bi, prema najavama zvaničnika, uskoro trebalo da bude puštena u saobraćaj pruga od Beograda do Budimpešte, originalnim budžetom za 2026. je za mađarsko-srpsku železnicu bilo planirano 14,8 milijardi, ali su rebalansom izdvajanja za taj projekat u ovoj godini smanjena na samo četiri milijarde, dok je ostatak od 10 milijar-

di odložen za 2027. Time će ukupna izdvajanja za „brzu“ prugu premašiti 203 milijarde dinara i posle Moravskog koridora biće najskuplji infrastrukturni projekat.

Nije, međutim, isključeno da će troškovi specijalizovane izložbe Ekspo 2027 oboriti sve rekorde. Originalnim budžetom je za Ekspo ove godine planirano 42,6 milijardi, a sledeće 14,4 milijarde, da bi nedavno usvojenim rebalansom ovogodišnji trošak bio smanjen na 35,7 milijardi, ali je zato za narednu povećan na 25,1 milijardi. S obzirom na to da je do sada za Ekspo iz budžeta isplaćeno više od 119 milijardi dinara, od čega 26,3 milijarde ove godine, ukupni trošak penje se na 154 milijarde.

Tu troškovima za Ekspo ni izbliza nije kraj. Za izgradnju objekata u zonama B i E sa pratećim sadržajima, takođe vezanim za Ekspo, ove godine planirano je milijardu i po, a naredne čak 25 milijardi. Uz to, i originalnim budžetom i rebalansom je za izgradnju „drugih saobraćajnica“ za Ekspo ove i naredne godine planirano sedam plus 5,1 milijardu. Kada se u to uračuna ukupni trošak, za Ekspo se suma penja ne 192,5 milijardi dinara.

I to bez budžetskih rashoda za gradnju pruge od Zemun Polja do budućeg Nacionalnog stadiona, za koju je do sada potrošeno 36 milijardi, a kada se tome doda i ono što je za nju planirano u ovoj i dve naredne godine trošak pruge će dostići najmanje 52,5 milijardi dinara, a Ekspa 228 milijardi ili 1,95 milijardi evra. I to bez raznih „skrivenih“ troškova kakvih sigurno ima, jer se neki izdaci vode na drugim mestima u budžetu.

Kako je Radar već pisao, ove godine potrošenoj sumi trebalo bi pridodati još 1,8 milijardi dinara, koliko je iz budžeta isplaćeno za gradnju „objekata“ A i B, koji su takođe deo Ekspa, ali se vode odvojeno. Kao što je i u decembru prošle godine trošak od 22,3 milijarde knjižen kao posebna stavka, za finansiranje „objekata“ B i E. ■

Moravski koridor koštaće bar 2,2 milijarde evra, tri puta više od cene po kojoj su Behtel i Enka pristali da ga za 745 miliona evra plus 20 odsto za nepredviđene troškove završe pre kraja 2023.

Datum: 03.09.2026

Medij: NIN

Rubrika: Bez naslova

Autori: redakcija

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 45

Naslov: Skupština usvojila rebalans budžeta

Strana: 6

Скупштина усвојила ребаланс буџета

Скупштина Србије усвојила је ребаланс буџета за 2026. годину. За измене буџета гласало је 137 посланика, 36 је било против, а два су била уздржана. Усвојене су и одлуке о финансијским плановима Фонда ПИО, РФЗО и Националне службе за запошљавање.

Рекбалансом је предвиђен привредни раст од 3,3 одсто, док би јавни дуг на крају године требало да буде 43,8 одсто БДП-а на централном нивоу власти. Предвиђено је и додатно издвајање за здравство и социјалну заштиту, као и наставак великих инфраструктурних пројеката. Међу њима су Експо, Моравски коридор, Дунавска магистрала и пројекат „Вожд Карађорђе“.

Datum: 03.09.2026

Medij: NIN

Rubrika: Politika

Autori: Milan Grujić

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 1527

Naslov: Dolazimo na EKSPPO

Strana: 16,17,18

ПОЛИТИКА

ИНТЕРВЈУ: АН ЛУГОН МУЛАН, АМБАСАДОРКА ШВАЈЦАРСКЕ У СРБИЈИ

Долазимо на ЕКСПО

Шест великих швајцарских компанија изразило је жељу да буду спонзори или да представе своје производе у оквиру нашег павиљона. Нека имена још нећемо откривати како бисмо сачували елемент изненађења, али реч је о водећим швајцарским брендовима. Неки од њих су већ закупили изложбени простор

Швајцарска и Србија ове године обележавају 110. годишњицу успостављања дипломатских односа. Те 1916. швајцарска влада је, усред Првог светског рата, прихватила молбу српске владе, измештене у том тренутку на Крф, за отварање конзулата Србије у Берну. Амбасадорка Швајцарске у Београду Ан Лугон Мулан тим поводом оцењује у интервјуу НИН-у односе две земље као „изузетно интензивне“. Лугон Мулан је говорила и о конкретним облицима сарадње Србије и Швајцарске, али је одговорила и на неколико геополитичких питања.

„Односи Швајцарске и Србије су изузетно интензивни у последње две до три године. Имали смо читав низ посета на највишем нивоу: председник Вучић је боравио у Берну 2024, као и министар спољних послова Србије почетком те исте године, док је у априлу ове године уследила узвратна посета швајцарског председника Гија Пармелана Београду. Имамо изузетно високу динамику односа, како политички, тако и у областима економије и културе, каже за НИН Лугон Мулан.

Што се тиче историјског контекста, Швајцарска је 1916. године признала захтев српске владе – која се у том моменту налазила на Крфу – и одобрила отварање Амбасаде Србије у Берну. Након што смо дуги низ година у Београду имали Генерални конзулат, Швајцарска је 1957. године унапредила своје представништво у ранг амбасаде. Занимљиво је да се то догодило у периоду комунизма, када су такође одржавани добри односи; подсетићу да је Швајцарска учествовала и на Конференцији Покрета несврстаних 1978. године у Београду.

Када су деvedесетих година избили сукоби на овим просторима, показали смо солидарност покретањем програма хуманитарне помоћи још

1991. године, што је тада учинио мали број земаља. Тај програм никада није прекидан – он се временом трансформисао из хуманитарног у развојни, а данас у програм усмерен на иновације и високе технологије. Упркос глобалним превирањима, односи две земље су континуирано одржавани и данас су на веома високом нивоу.

Јачање транспарентности и отворености у поступцима јавних набавки допринело би привлачењу још већег обима инвестиција. Швајцарске компаније навикле су на тржишну утакмицу и тендерске процедуре. Зато су јасан и отворен терен на јавним набавкама кључни услови за долазак нових швајцарских инвестиција

■ Поменули сте априлску посету швајцарског председника Гија Пармелана Србији. Како оцењујете домете те посете?

Посета је била изузетно успешна. Претходна председничка посета догодила се 2009. године – дакле након 17 година, што овој посети даје додатну тежину у погледу интересовања и солидарности. У априлу је заједно са председником допутовала и велика економска делегација у којој су били директори водећих швајцарских привредних удружења, са циљем да се боље упознају са потенцијалима српског тржишта. Током посете је потписан Споразум о иновацијама вредан 10

милиона евра, а покренут је и нови четворогодишњи програм сарадње вредан 90 милиона евра, и то у виду бесповратних средстава. Договорено је и успостављање билатералног дијалога о људским правима. Посета је заокружена обиласком компаније „Нестле“, која у Србији успешно послује две деценије. Мислим да су обе стране изузетно задовољне постигнутим резултатима.

■ Швајцарска је признала једнострано проглашену независност Косова, док Србија Косово и Метохију сматра неотуђивим делом своје територије. Чини се да је то једино отворено питање у односима две државе. Колико оно оптерећује те односе?

У тренутку када је Швајцарска признала Косово 2008. године, то за Србију свакако није био лак потез. Међутим, већ наредне, 2009. године, у Београду су боравила два наша висока званичника – министар правде и председник Швајцарске. Тиме смо желели да пошаљемо јасну поруку да желимо да останемо блиски са Србијом. Данас то више не видим као препреку или отворен проблем који би кочио нашу укупну сарадњу.

■ Швајцарска је годинама један од кључних партнера Србије у развоју иновационе инфраструктуре, стартап екосистема... Како оцењујете досадашње резултате те сарадње?

Пре 12 година започели смо систематску подршку кроз техничку помоћ, изградњу капацитета и финансијску подршку у сектору иновација, у шта смо до сада уложили више од 20 милиона евра. Кроз програм Raising Starts, који се реализује у Научно-технолошком парку у Београду, и који је отворен за целу Србију, произашло је више од 250 стартап компанија. Применили смо приступ одоздо према

Datum: 03.09.2026

Medij: NIN

Rubrika: Politika

Autori: Milan Grujić

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 1527

Naslov: Dolazimo na EKSP0

Strana: 16,17,18

ЗОРАН ИЛИЋ

горе подржавајући стартапе и инкубаторе, а затим научно-технолошке паркове, а сада улазимо у фазу додатног јачања институционалних капацитета, попут подршке Фонду за иновациону делатност, где смо други највећи донатор, после Европске уније. Наш циљ је двострук: с једне стране пружамо менторске обуке и финансијска средства младим предузетницима, а с друге јачамо институције како би Србија убрзала свој технолошки развој.

■ *Важно место у вашој подршци Србији заузима и Зелена агенда. О којим све пројектима је реч?*

У протеклих 10 година инвестирали смо око 50 милиона евра бесповратних средстава у зелену транзицију Србије. На пример, у сарадњи са ЕБРД-ом радимо са 10 градова у којима уводимо обновљиве изворе енергије у системе даљинског грејања, а Крагујевац је један од тих пројеката где ће се користити отпадна вода из Дата центра путем топлотних пумпи. У четири града (Мали Зворник, Прибој, Нови Пазар и Мајданпек) радили смо на избацивању фосилних енергената из топлана и прешли на биомасу. Такође, у партнерству са ЕУ и УНДП-ом помажемо приватном сектору – ја сам посетила компанију "Нелт", чији се логистички центри сада напајају из обновљивих извора, као и пољопривредна газдинства која сада за наводњавање користе отпадне воде. Наша стратегија је јасна: не фокусирамо се само на Београд, већ желимо да будемо присутни широм Србије са наменским пројекти-

”

У тренутку када је Швајцарска признала Косово 2008. године, то за Србију свакако није био лак потез. Међутим, већ наредне године у Београду су боровили министар правде и председник Швајцарске. Тиме смо желели да пошаљемо јасну поруку да желимо да останемо блиски са Србијом

ма, пружајући искључиво бесповратну помоћ (грантове), а не кредите.

■ *Србија већ извесно време покушава да успостави систем дуалног образовања по ком је Швајцарска позната. И ваш актуелни председник Ги Пармелан је прошао школовање кроз такав систем. На који начин Швајцарска конкретно може да помогне Србији у имплементацији тог програма? Такође, у српској јавности постоје бројне дебате о систему дуалног образовања...*

Швајцарски модел стручног образовања настао је пре више од стотину година на иницијативу самих занатлија и привредника који су тражили квалификовану радну снагу. Држава

се укључила тек у каснијој фази како би хармонизовала наставне планове и сертификовала дипломе. Кључ успеха је у томе што млади људи проводе два до три дана у школи, а остатак радне недеље на пракси у компанијама. То гарантује ниску стопу незапослености и изузетно брзу интеграцију младих на тржиште рада по завршетку школовања. Србија је показала велико интересовање за овај модел још пре десет година. Наш стручњак, професор са престижног ЕТХ у Цириху, долази на сваких шест месеци и помаже у креирању система. Швајцарска и преко регионалних пројеката финансира техничке школе, а такође сарађујемо и са Привредном комором Србије на привлачењу приватног сектора овом виду образовања.

Чујем критике у српској јавности у којој се дуално образовање понекад погрешно тумачи – као покушај да се млади за ниске надокнаде пошаљу у фабрике да раде 15 сати дневно. Швајцарска никада не би била овако просперитетна да је тако поступала. Ми радимо са свим актерима у Србији како би се препознале праве предности овог система, а на самој Србији је да одлучи у којој мери ће овај систем применити након пилот-фазе.

■ *У Србији послује око 600 швајцарских компанија које запошљавају близу 23.000 људи. Шта Србија још може да уради како би привукла додатне инвестиције из ваше земље?*

Пре свега, морају се одржати добри макроекономски индикатори и висок квалитет образовања радне снаге, што је и до сада привлачило швајцарске инвеститоре. Гледајући унапред, даље јачање транспарентности и отворености у поступцима јавних набавки допринело би привлачењу још већег обима инвестиција. Швајцарске компаније навикле су на тржишну утакмицу и тендерске процедуре. Управо на тај начин постале су изузетно иновативне и конкурентне. Зато је јасан и отворен терен на јавним набавкама кључни услов за долазак нових швајцарских инвестиција.

■ *Београд ће наредне године бити домаћин Специјализоване изложбе ЕКСПО 2027. Швајцарска је потврдила учешће на изложби и имаће сопствени павиљон. Колико су швајцарске компаније заинтересоване за ову манифестацију?*

Интересовање је изузетно велико. За сада имамо шест великих компанија које су изразиле жељу да буду спонзори или да представе своје производе у

Datum: 03.09.2026

Medij: NIN

Rubrika: Politika

Autori: Milan Grujić

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 1527

Naslov: Dolazimo na EKSPLO

Strana: 16,17,18

ПОЛИТИКА

оквиру швајцарског павиљона. Нека имена још нећемо откривати како бисмо сачували елемент изненађења, али реч је о водећим швајцарским бренд-овима. Неке компаније су већ закупили изложбени простор у нашем павиљону на више недеља или месеци, а има и оних које разматрају спонзорство самог ЕКСПО догађаја.

■ Да се дотакнемо и геополитике. Европу потреса рат у Украјини који траје више од четири и по године. Швајцарска се придружила санкцијама ЕУ против Русије, због чега ју је Москва ставила на своју листу "непријатељских земаља". Како видите излаз из ове кризе? Када ћемо видети крај тог ужасног рата?

Веома је тешко дати такву прогнозу. Швајцарска је дубоко забринута због континуираних напада на украјинску територију и најоштрије осуђује руску војну агресију као тешко кршење међународног права. Ми остајемо чврсто посвећени проналажењу праведног и трајног мира, то радимо преко ОЕБС-а, којим тренутно председавамо. Подсетићу да смо у јуну 2024. организовали Мировну конференцију на Биргенштоку, као и да смо у више наврата били домаћини трилатералних разговора представника Русије, САД и Украјине. Као неутрална земља, увек смо спремни да понудимо наше "добре услуге" и дипломатско посредовање.

■ Поједини аналитичари широм света тврде да Европа технолошки и економски губи корак за САД и Кином. При том знамо да Европа има демографске проблеме. Како је ваше мишљење, да ли је Европа у заостатку и шта мора да предузме да би евентуални заостатак за водећим силама предупредила?

Погледајмо најпре чињенице и статистику. Ако посматрате БДП по глави становника, према паритету куповне моћи, на листи Светске банке, међу пет првопласираних земаља у свету – четири су из Европе. Швајцарска је на самом врху глобалних листа по иновацијама које објављују WIPO (World Intellectual Property Organization) и Европска унија. Такође, Европа има убедљиво најбољи систем социјалне заштите на свету. Ипак, тачно је да је Европа као "стари континент" знатно уздржанија према ризику од других и ми, када су у питању нове технологије, морамо бити знатно агилнији и бржи. Недостаје нам више ризичног капитала (venture capital) за стартапе и компаније "једнороге". Морамо се одважније

ЗОРАН ИЛИЋ

„Пре стотину година Швајцарска је била сиромашна земља. Мој деда је једва знао да чита... Швајцарску су из сиромаштва извукли скромност, радна етика и визија да улажемо у једино што смо имали. Нисмо имали природна богатства, осим соли и природних лепота, па смо одлучили да инвестирамо у људски капитал, образовање, науку и инфраструктуру

хватати укоштац са новим темама – зато ће Швајцарска следеће године у Женеви бити домаћин Глобалног самита о вештачкој интелигенцији (АИ).

■ Али чињеница је да Европа има демографских проблема, да су јој миграције једно од решења. Али питање миграција је једна од најосетљивијих политичких тема у Европи у овом тренутку. Какав је став и каква су искуства Швајцарске по питању миграција?

Ја не могу да говорим у име целе ЕУ, али Швајцарска је део шенгенског и даблинског система. У Швајцарској данас 27 одсто становника нема швајцарско држављанство, што је највиши проценат у Европи. То је економски мотивисана миграција која нашу земљу чини просперитетном. Сваке године популација Швајцарске порасте за 60.000 до 80.000 људи, али систем функционише јер је миграција добро интегрисана и усмерена на потребе рада.

■ У Швајцарској живи и велика српска дијаспора. Како се она уклапа у ваше друштво?

Српска дијаспора броји око 130.000 људи и имамо фантастична искуства. То су изузетно добро интегрисани грађани – лекари, адвокати, директори великих компанија. Многи од њих данас улажу у Србију, нарочито у области културе и уметности. Већина њих има швајцарске пасоше и ми разлику више и не примећујемо.

■ На нашим просторима је више од две деценије хит песма босанскохерцеговачког уметника Дина Мерлина у којој се каже: "Мој је живот Швајцарска, скоро па савршен". Како је ваша земља постала синоним за добар живот, шта је тајна успеха – да ли су то људи, закони, систем управљања?

Пре стотину година Швајцарска је била сиромашна земља. Мој деда је једва знао да чита, живео је у планинском крају и морао је да емигрира тридесетих. Швајцарску су из сиромаштва извукли скромност, радна етика и визија да улажемо у једино што смо имали. Нисмо имали природна богатства, осим соли и природних лепота, па смо одлучили да инвестирамо у људски капитал, образовање, науку и инфраструктуру.

Други фактор је изузетно стабилан и децентрализован политички систем. Власт је подељена између федералног, кантоналног и општинског нивоа. Поред тога, имамо директну демократију – грађани четири пута годишње излазе на референдуме и гласају о најважнијим питањима, што подстиче дијалог у друштву, док је извршна власт изузетно стабилна.

И треће, нама је неопходан стабилан међународни поредак заснован на јасним и правичним правилима, јер смо мала земља која зависи од извоза. Спој те три ствари – људи, управљања и међународних правила – јесте формула нашег успеха.

Милан Грујић

Datum: 03.09.2026

Medij: NIN

Rubrika: Ekonomija

Autori: Gojko Vlaović

Teme: Expo 2027/Expo Beograd 2027

Napomena:

Površina: 1024

Naslov: Izvoz i potrošnja guraju rast

Strana: 22,23

ЕКОНОМИЈА

**ШТА ДАЈЕ ВЕТАР У ЛЕЂА БРУТО
ДОМАЋЕМ ПРОИЗВОДУ СРБИЈЕ**

Извоз и потрошња гурају раст

**За разлику од minulih vremena, kada su
pogonsko gorivo za rast makroekonomskih
pokazatelja bile strane investicije, stvari su
se u međuvremenu u potpunosti promijenile zbog
toga što je taj model iscrpeo svoj potencijal,
a njegovu ulogu su preuzele izvozna aktivnost
i potrošnja građana**

Раст бруто домаћег производа Србије у другом тромесечју 2026. године достигао је ниво од 3,6 одсто, показују подаци Републичког завода за статистику, које је обелоданила Народна банка Србије. Тај резултат јасно приказује убрзање економске активности у односу на прво тромесечје, када је забележена стопа раста БДП-а од 3,2 одсто. Оно пак што ову статистику чини посебно занимљивом је су корените промене у унутрашњој структури домаћег привредног раста.

Извоз и потрошња уместо страних инвестиција

Наиме, за разлику од ранијих времена, када су погонско гориво за раст макроекономских показатеља биле директне стране инвестиције, ствари су се у међувремену промениле. Модел који се годинама заснивао на сталном приливу иностраног капитала и отварању фабрика субвенционисаних од стране државе исцрпео је свој потенцијал. Уместо страних инвеститора, превагу и улогу замијача који данас даје ветар у леђа привреди преузели су извозна активност и потрошња грађана. Структура БДП-а је тиме рекомпонована, па нето извоз и домаћа тражња сада у потпуности компензују стагнацију инвестиција.

Главни узрок због чега директних страних инвестиција у нашој земљи нема у пређашњем обиму лежи у дубокој геополитичкој нестабилности и ратовима који се воде у Украјини и на Блиском истоку. Криза европске привреде, посебно ауто-индустрије у

Немачкој, која је традиционално наш највећи инвестициони партнер, натерала је мултинационалне компаније на стопирање или одлагање планова о повећању броја производних погона. Европске корпорације се суочавају са високим ценама енергената и падом конкурентности, због чега замрзавају капиталне пројекте у иностранству.

Треба нагласити и то да су, поред екстерних криза, превладали и унутрашњи разлози јер је Србија изгубила статус земље са јефтиним радном снагом. Раст минималне зараде и скок других плата повећали су трошкове пословања, па инвеститори који траже искључиво ниске оперативне трошкове бирају друге дестинације и одлазе са наших простора.

Прерађивачки сектор као генератор раста

Када се анализира ситуација по привредним гранама, лако се да уочити да је укупна индустријска производња у јуну забележила међугодишњи раст од 0,8 одсто. Ако пак посматрамо читаву прву половину године, односно период од јануара до јуна, укупни индустријски раст износи 0,7 одсто.

Генератор позитивних трендова у индустријском сектору је прерађивачка делатност, која у јуну бележи снажан раст од 2,8 одсто, док је у првих шест месеци сектор порастао за 1,8 одсто. Тај завидан учинак праћен је чињеницом да је раст забележен у чак 14 од укупно 24 гране прерађивачке индустрије. Струка истиче да су највећи доприноси оваквом исходу

дале производња моторних возила, деривата нафте, хемијских производа, као и производња машина и електричне опреме.

Са друге стране, одређене традиционалне гране забележиле су пад и умањиле укупни потенцијал раста. Енергетски сектор се суочава са озбиљним проблемима, па бележи оштар пад од 10,4 одсто у јуну, што је спустило резултат на нивоу прве половине године на минус 4,2 одсто. Слично је и са рударством, које је у јуну забележило пад од један одсто, док је на полугодишњем нивоу у минусу од 0,6 одсто.

Ипак, изузетну виталност кроз сектор трговине на мало показује домаћа потрошња. Промет у продавницама остварио је реалан међугодишњи раст од 4,3 одсто у јуну, док кумулативни извештај за првих шест месеци показује висок раст од чак седам одсто. То јасно указује да су грађани наставили активно да троше новац и да домаћа тражња остаје стабилна.

Номинални наспрам реалног БДП-а

Уз трговину, сектор туризма такође бележи одличне перформансе. Укупан број долазака туриста у јуну већи је за 1,7 одсто, а број остварених ноћења за два одсто. За првих шест месеци ове године, број долазака гостију скочио је за 6,6 одсто, док је број ноћења већи за пет одсто у односу на исти период прошле године.

Сва ова кретања праћена су снажним динамиком у спољној трговини, где робни извоз наставља да бележи високе стопе раста. У јуну је порастао за девет одсто међугодишње, док је у првој половини године забележен укупан скок од 8,3 одсто.

Ако пак посматрамо номинални БДП, односно вредност привреде изражену у текућим, тржишним ценама, могло би се закључити да је и инфлација имала утицаја на његов раст. Када се цене производа и услуга повећавају, математички расту и промет у продавницама, номинални приходи компанија и порески приливи у државну касу кроз порез на додатну вредност и акцизе.

Међутим, када се говори о званичној стопи раста од 3,6 одсто, мора се нагласити да је то реалан раст. То значи да су надлежни приликом обрачуна потпуно очистили и искључили утицај инфлације. Да то није урађено, стопа раста би номинално била знатно виша, али би представљала фикцију и оптичку варку изазвану поскупљењима.

На раст БДП-а у значајној мери је, како је већ речено, утицао извозни сектор, а на листи водећих српских извозника прва места традиционално држе рударски гиганти из Бора, односно кинеске компаније „Зиџин мајнинг“ и „Зиџин копер“, док све боље резултате постиже фабрика аутомобила у Крагујевцу у власништву италијанско-француске компаније „Стелантис“, чији извозни узлет почиње од јануара 2025. године, одмах након покретања серијске производње нових електричних и хибридних модела.

Захваљујући производњи модела „фијат гранде панда“ и „ситроен ЦЗ“, извоз који је град Крагујевац остварио у 2025. години премашао је 1,81 милијарду евра, што представља раст од 126 одсто, а остварени суфицит износи 517 милиона евра. Тражња за тим моделима наставила је да диктира позитиван тренд и у текућој години.

Тако је у прва четири месеца 2026. извоз из Крагујевца достигао око милијарду евра, што је за око 2,6 пута више у односу на исти период претходне године. Такође, остварен је чист

Генератор позитивних трендова у индустријском сектору је прерађивачка делатност, која у јуну бележи снажан раст од 2,8 одсто, док је у првих шест месеци сектор порастао за 1,8 одсто. Стручна јавност истиче да су највећи допринос оваквом исходу дале производња моторних возила, деривата нафте, хемијских производа, као и производња машина и електричне опреме

спољнотрговински суфицит од око 373 милиона евра.

Ове бројке прати и висока усмереност ка тржишту Европске уније. Више од 90 одсто произведених возила из крагујевачког погона намењено је европском тржишту, а највише се отпрема преко луке Бар ка Италији и Француској. Како би се подржало ширење капацитета због велике тражње, у фабрики су уведене треће и дванаесточасовне викенд-смене, а крајњи циљ је да се годишња производња приближи бројци од 150.000 возила. Сви ови показатељи јасно потврђују да аутомобилски сектор добија водећу улогу када је реч о привредном развоју Србије.

Говорећи о реалном расту БДП-а у другом тромесечју, гувернерка Јоргованка Табаковић истакла је да су највећи позитиван допринос дали услужни сектори и нето порези, при чему је убрзању раста допринео и опоравак активности у прерађивачкој, нафтној и хемијској индустрији и наставак позитивних резултата у гранама повезаним са аутомобилском индустријом. Раст активности, како је навела, регистрован је и у рударству, док је производња у енергетици наставила да се смањује, као последица примене регулативе о прекораничном прилагођавању емисија угљеника, а делом и смањеног хидропотенцијала.

„Према нашој процени, реализација пројеката повезаних са одржавањем изложбе Експо, а пре свега изградња саобраћајне инфраструктуре, резултирале су позитивним доприносом грађевинарства, посматрано с производне стране, односно фиксних инвестиција, посматрано с расходне стране. Пројектујемо да је позитиван допринос потекао и од пољопривреде, а коначни исход пољопривредне сезоне и даље ће у великој мери зависити од временских услова“, рекла је Табаковић.

Иначе, због раста привредне активности у другом кварталу ове године Народна банка Србије кориговала је навише пројекцију раста бруто домаћег производа за 2026. годину.

„Нова пројекција је да ће овогодишњи раст БДП-а бити 3,2 одсто“, рекла је Јоргованка Табаковић.

НБС је у мајском извештају о инфлацији прогнозирала да ће раст БДП-а у 2026. години, уместо планираних 3,5 одсто, бити три одсто. Табаковић је истакла да је НБС задржала пројекцију за 2027. од 4,5 одсто, а да ће његовом убрзаном расту допринети одржавање изложбе Експо 2027. У средњем року може да се очекује раст од 3,5 одсто.

Србији је раст неопходан да би кренула да достиже државе Европске уније, којој тежи, а раст од 3,5 одсто није мали. Али није ни значајан.

Gojko Vlaović

Захваљујући производњи модела „фијат гранде панда“ и „ситроен ЦЗ“, Крагујевац је у прва четири месеца 2026. остварио извоз око милијарду евра, што је око 2,6 пута више у односу на исти период претходне године. Чист спољнотрговински суфицит је 373 милиона евра

ОЛИВЕР БУНИЋ

Datum: 03.09.2026

Medij: Vreme

Rubrika: Bez naslova

Autori: redakcija

Teme: Sekretarijat za kulturu

Napomena:

Površina: 1215

Naslov: Smisao pozorišta u režimu koji razara kulturu

Strana: 26,27

26

Sučeljavanje

Smisao pozorišta u režimu koji razara kulturu

"Nebitno pozorište mora da igra svoje nebitne predstave jedino kada su napolju građanski nemiri i kada se poziva na promenu," kaže za "Vreme" Marina Mađarev. "Nebitno pozorište se plaši promena. Zato ono kukavički brani svoju poziciju skrivajući se iza predstava, proba i nepristrasnog profesionalizma. Jedino tada za njih je pozorište važno"

Pостоji epizoda u Tukididovom *Peloponeskom ratu* u kojoj stranac dolazi u Atinu iscrpljenu ratom protiv Sparte i prilično oronulu, ali prvo na šta naiđe jeste pozorišna predstava u punom zamahu. Stranac je zapanjen i pita Atinjane otkud sad to, kako je moguće da se, usred rata, organizuju pozorišne predstave i nije li normalnije posvetiti se nekim drugim, praktičnijim aktivnostima. Nimalo uzneđen Atinjanin će odgovoriti strancu da je upravo to, pozorišne predstave – a mislio je i mnogo šire, naime mislio je na sve ono što je Atinu činilo Atinom – ono za šta se bore, te da ako odustanu od onoga što ih čini Atinjanima, dakle slobodnim ljudima, ne bi se imalo rašta boriti.

Srbija je jednako iscrpljena i oronula kao nekada Atina usred rata sa Spartom, iako, koliko znamo, nije u ratu. Ili jeste? Godinama već režim Aleksandra Vučića vodi rat protiv građana Srbije, da bi se, posle obrušavanja nadstrešnice na Železničkoj stanici u Novom Sadu i smrti šesnaestoro građana zbog korumpiranog i nespornog režima, režim ustremio i na samu srž jedne zajednice, na njenu kulturu. I do tog 1. novembra 2024. godine, kada je smrt direktno pogledala građane Srbije i došapnula im da, pod Vučićevim režimom, nisu nigde i nikada sigurni, režim jeste zadirao u kulturu, pravio ozbiljnu štetu. Reč je o gotovo ubijenoj kulturnoj sceni u provinciji, kretenskoj ideji o ćirilizaciji javnog prostora, nameštenim otкупima knjiga, stvaranju partijskih organizacija kulture da bi se, za račun SNS-a, isumpavale pare iz budžeta i čemu sve ne čega se hulje mogu dosetiti, a što građanima ne bi palo na pamet.

Ali nisu ipak zaustavljena sva sredstva za kulturu, a oni žilaviji nekako su preživljavali. Reč je o Bitefu, Festu, Slobodnoj Zoni, Fafu, izdavačkim kućama, muzičkim festivalima... Oronuli, iscrpljeni, pokradeni, ali

živeli su za slobodu. A onda je došla smrt i režim je odlučio da ugasi svetlo i u kulturi (kako se, valjda, leševi ne bi videli). U stvari, vrlo je verovatno da u svom endemskom primitivizmu režim nije ni shvatio šta znači kultura, te je bio iznenađen otporom upravo kulture (u širem smislu, dakle i obrazovanja, umetnosti...). Jedna od ravni paralelne stvarnosti koju režim godinama brižljivo neguje i učvršćuje jeste falsifikovanje ideja i projekata, te na mestu razorenih slobodnih institucija niču partijski festivali, na kojima se kultura shvata po meri SNS-a, dakle neukusa i prostaštva.

OBLICI PROTESTA

U jeku građanskih protesta imali smo talase pobune nastavnika i srednjoškolskih profesora, univerzitetskih profesora, ali i glumaca, umetnika. Zapravo, čitava se kulturna scena pobunila, s tim što je način pobune doveo do dilema: kako da se pobuni pozorišni svet, kako pisci ili slikari? Da li je odustajanje od onoga čime se bave – glumci da ne izlaze na pozorišne daske, pisci da ne pišu, slikari da ne slikaju – učinkovit način borbe protiv pomahnitalog, uz to primitivnog režima koji se plaši kulture jer je ne poznaje?

U isto vreme, ali na nešto drugačiji način, postavlja se pitanje da li ima smisla učestvovati u bilo kojoj organizaciji ili bilo kom telu koje režim kontroliše, a režim kontroliše doslovno sve. U Remu, na primer, ili Skupštini Srbije? Naime, nikada u tim institucijama i tim telima nije prošlo ništa što sam režim nije zasmislio. Dakle, kakvog smisla ima učestvovati u nečemu što će, po definiciji, po pravilnosti za koju ne postoji izuzetak, režim unerediti ili okrenuti u sopstvenu korist, a ne u korist zajednice? (Vučićev režim ne predstavlja nikoga doli samog sebe.) Da li je, naime, ukoliko se učestvuje u tim institucijama, nekakva vidljivost

dovoljan razlog da se u njima i bude? Događanja oko Bitefa, odnosno rušenje Bitefa, najsnažnije su odjeknula i najdirektnije ogolila da li treba igrati i pod kojim uslovima. Čak i ako je, strogo uzev, malo glasova za neigranje, ostaje dilema do koje granice je moguća saradnja s režimom koji ne ume, niti to želi, da sarađuje.

GRANICE SARADNJE

U intervjuu za "Vreme" ("Rekvijem za umetnike koji menjaju svet", 12. avgust 2026), glumac Svetozar Cvetković eksplicitno je rekao da se predstave moraju igrati, te da je to način na koji se ovom i ovakvom režimu pruža najdelotvorniji otpor. Taj razgovor pokrenuo je veliki broj reakcija.

Jelena Knežević sa Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu u razgovoru za "Vreme" reaguje direktno na Cvetkovićev intervju: "U ovom intervjuu ima mnogo zanimljivih teza, razmišljanja i provokacija, ali i dosta opštih mesta, relativizovanja i svojevrzne demagogije. Problem nije u tome što Cvetković iznosi drugačije viđenje, već što se konkretni događaji interpretiraju selektivno, izostavljajući važne informacije, tako da se odgovornost za te događaje relativizuje. Recimo, deo koji se odnosi na Bitef. Cvetković govori o tome da je napravljena 'greška u koracima' sa ovogodišnjim Bitefom, pri čemu zanemaruje sopstvenu odgovornost kao prošlogodišnjeg predsednika Odbora Bitefa. Posebno je problematičan argument da to što je predstava Mila Raua ipak izvedena u okviru Ne:Bitefa predstavlja dokaz da nema cenzure. Upravo suprotno – činjenica da je predstava, nakon što je Odbor Bitefa odbio da je uvrsti u program bez obrazloženja, mogla da bude izvedena samo van Bitefa, zahvaljujući građanskoj i umetničkoj inicijativi, upravo pokazuje da slobode unutar institucije nema."

3. septembar 2026. VREME

Datum: 03.09.2026

Medij: Vreme

Rubrika: Bez naslova

Autori: redakcija

Teme: Sekretarijat za kulturu

Napomena:

Površina: 1215

Naslov: Smisao pozorišta u režimu koji razara kulturu

Strana: 26,27

27

ESTETIKA I ETIKA

Marina Mađarev, pozorišna kritičarka "Vremena" i univerzitetska profesorica, nema dileme da li treba igrati ili ne, te kaže da "postoji samo jedna vrsta pozorišta u kome nikada ne treba igrati predstave i od koga uvek treba bežati što dalje. To je pozorište koje je nevažno samim teatarskim umetnicima. Takvo pozorište se lako prepoznaje. U njemu može da igra bilo ko, može da se igra bilo šta i može da ga vodi ko god, jer ono uvek izgleda isto – nebitno i neinteresantno. U pozorištu koje samom sebi nije važno lako se prave etički i estetski kompromisi. Zbog toga se 'spontano' nameće pitanje da li (ne) treba igrati društveno-angažovanu predstavu. Društveni angažman se ukida u ime čistote umetnosti. Umetničko pozorište se takođe ukida jer za pozorište koje samo sebi nije važno ni umetnost nije bitna. Ono što zbunjuje uposlenike nebitnog pozorišta jeste činjenica da kod njih ni zabavljачko pozorište ne opstaje. Ne razumeju zašto publiku ne mogu da zabave predstavom koja njima samima nije zabavna. Takvo pozorište bi najradije ukinulo kritiku jer ga ona smara svojim pitanjima i primedbama. Kritičari ne odustaju lako od nebitnog pozorišta, ali se zato publika spontano povlači".

BITEF PONOVO

"Ove godine imamo, međutim, još ozbiljniju situaciju", kaže Jelena Knežević. Spasoje Milovanović, novi predsednik Odbora

Bitefa, nastavio je da uz podršku Sekretarijata za kulturu Grada Beograda pravi selekciju i nakon što su sve međunarodne trupe, jedna za drugom, odbile da učestvuju na Festivalu. I sada imamo situaciju u kojoj javnosti nepoznat, praktično tajni tim organizuje Bitef dok nova selekcija ostaje tajna čak i 10 dana pred najavljeni početak Festivala. Zato mi je danas posebno problematično kada Cvetković, zajedno sa Spasojem Milovanovićem, govori o tome da jedni žele da unište Bitef, dok ga oni navodno institucionalno spasavaju. Ako međunarodne predstave odbijaju da dođu, ako se postojeća selekcija raspada, a zatim se naknadno pronalaze programi kojima treba popuniti prazna mesta, onda pitanje više nije da li je Bitef 'preživeo'. Pitanje je: šta je od Bitefa preživelo?"

Na pitanje ko onda snosi najveću odgovornost, Knežević odgovara: "Po mom mišljenju, podjednaku odgovornost i sramotu za ovogodišnje urušavanje Bitefa, zajedno sa Odborom, snose svi koji učestvuju u njegovoj realizaciji i pristaju da budu deo procesa – od programskih i organizacionih odluka do tehničke realizacije, uređivanja kataloga, PR-a i protokolarnih aktivnosti."

NEBITNO POZORIŠTE

"Iako nije baš prijatno igrati pred (polu) praznom salom", kaže Marina Mađarev, "nebitno pozorište se bolje snalazi bez publike. To je zato što se publika u nebitnom pozorištu smeje na pogrešnim mestima,

GLUMCI PROTIV PUSTOŠENJA KULTURE: Igrati uvek i svuda

Foto: Marko Dragoslavić/ FoNet

spava, kašlje, škripi stolicama, gleda na sat, uključuje telefon da bi proverila statute... Izvesnu neprijatnost za uposlenike predstavljaju mladi, ambiciozni umetnici – suviše ih podsećaju na ono što su nekada bili i što su mogli da budu da život nisu vezali za teatar koji im nije važan. Zato se uprava brzo i lako lišava mladih. U nebitnom pozorištu svaki razlog da se ne igra dobar je razlog. Predstava se ne igra jer neko ima prečeg posla, jer je državni ili crkveni praznik, ili dan žalosti, ili je na TV-u Liga šampiona. Iako je u nebitnom teatru mnogo toga nevažno, na jednom se insistira – bitna je udobnost. Zato ovo pozorište odbija da igra predstavu u neudobnim uslovima, naročito ne napolju, ambijentalno, ako pada kiša ili duva vetar. Razloga za nerad u nebitnom pozorištu ima na pretek. Ne treba stvarati pozorište zato što nema savremenog domaćeg teksta ili zato što nema ko da igra Šekspira. Od repertoara se odustaje jer nema para. Nebitno pozorište mora da igra svoje nebitne predstave jedino kada su napolju građanski nemiri i kada se poziva na promenu. Nebitno pozorište se plaši promena. Zato ono kukavički brani svoju poziciju skrivajući se iza predstava, proba i nepristrasnog profesionalizma. Jedino tada za njih je pozorište važno."

IVAN MILENKOVIĆ

